

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

KWALITEITS
INSTITUUT
NEDERLANDSE
GEMEENTEN

IMPACTANALYSE CORV

Eindrapport

Versie 1.0

Opgesteld door: Cees van Westrenen, Truus Vernhout, Bart Geerdink en Tjerk Venrooy
Datum: 13 mei 2014
Versie: 1.0

Managementsamenvatting

Deze rapportage bevat de resultaten van de impactanalyse naar de implementatie van de Collectieve Opdracht Routevoorziening (CORV). De impactanalyse is uitgevoerd als onderdeel van het ondersteuningsprogramma Beleidsinformatie Jeugd dat door KING wordt uitgevoerd in opdracht van de VNG en in nauwe samenwerking met de ministeries van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en Veiligheid en Justitie (VenJ). De eindversie is in de stuurgroep van 12 mei 2014 vastgesteld.

Inleiding

Met ingang van 1 januari 2015 worden gemeenten in het kader van de Jeugdwet verantwoordelijk voor alle jeugdhulp, inclusief de jeugdbescherming en jeugdreclassering (JB/JR). Voor de communicatie tussen justitiële partijen en gemeentelijke partijen is besloten CORV te ontwikkelen. Via CORV worden standaard berichten verstuurd zoals een verzoek tot onderzoek (VTO), een opdracht voor het uitvoeren van een jeugdbescherming- of reclasseringsmaatregel en een zorgmelding door de politie.

Op 1 januari 2015 moeten de partijen die belast zijn met de uitvoering van de justitiële jeugdzorg zijn aangesloten op CORV. De impactanalyse verschaft duidelijkheid over de implementeerbaarheid en haalbaarheid van de implementatie van CORV, de te volgen invoeringsstrategie en de daarbij gewenste ondersteuning.

Bevindingen

Anderhalf jaar geleden zijn in gezamenlijkheid met alle belanghebbende partijen de eerste stappen gezet voor de ontwikkeling van CORV. Desondanks zijn veel gemeenten zich pas recent bewust van het feit dat ze voor 1 januari 2015 moeten aansluiten. Ondanks de wettelijke plicht en het korte tijdsplan heeft aansluiting nog niet de hoogste prioriteit. CORV is slechts één klein onderdeel van de drie omvangrijke decentralisaties waar gemeenten voor staan en anderzijds is er bij gemeenten nog veel onduidelijk over de aard en omvang van het berichtenverkeer via CORV en de exacte rolverdeling tussen de betrokken partijen.

De wijze waarop gemeenten hun regierol op de uitvoering van JB/JR willen vormgeven en de zorgmeldingen van de Politie willen laten landen vraagt om beleidskeuzes. Belangrijk is vooral de keuze voor het werken met wijk- en/of jeugdteams, het mandateren van (een deel van) de taken en het al dan niet samenwerken op (boven)regionaal niveau. Nog weinig gemeenten hebben deze keuzes al gemaakt en uitgewerkt, terwijl ze bepalend zijn voor de wijze waarop de aansluiting op CORV moet worden gerealiseerd. De organisatorische inbedding en inrichting van de processen en ondersteunende informatievoorziening blijft daardoor nog achterwege. Het is voor gemeenten van belang om vanuit de beleidsuitgangspunten, en in gezamenlijkheid tussen informatiemanagement en de functionarissen die straks verantwoordelijk zijn voor jeugd, keuzes te maken voor een passend aansluitscenario.

Voor de communicatie tussen het gemeentelijk en het justitieel domein biedt CORV de oplossing voor het formele berichtenverkeer voor het gedwongen kader. CORV levert berichten af op de deurmat. Met name de distributie van berichten tussen (binnen)gemeentelijke partners, zoals wijk- of jeugdteams, AMHK en andere gecertificeerde en gemandateerde instellingen, moet door gemeenten zelf worden geregeld. Er is nog onduidelijkheid hoe dit het beste kan worden vormgegeven. Organisatorisch en procesmatig zijn er dus nog de nodige uitdagingen op lokaal niveau.

De praktijkbeproevingen zijn op dit moment gaande en worden voor de zomer afgerond voor wat betreft jeugdbescherming en algemene (aansluit)testen. Hierin wordt de werking en de bruikbaarheid van de CORV functionaliteit getoetst. Het is nog onbekend of dit wijzigingsvoorstellen met zich

meebrengt. Tussen de ministeries, VNG en KING zijn goede afspraken gemaakt over het ontwikkelen, testen en beheren van StUF CORV. Behoudens het structureel beheer vanaf 1 januari 2015 en de specificaties voor de zorgmeldingen is dit voor de zomer gereed. Ruim twintig softwareleveranciers hebben het addendum voor CORV ondertekend en zijn ook al bezig op basis van de concept specificaties oplossingen te ontwikkelen. Ander aandachtspunt is dat slechts een kwart van de gemeenten beschikt over de vereiste Digikoppeling 2.0 (ebMS) adapter. Op basis van de individuele uitgangspositie en het gekozen aansluitscenario moeten gemeenten dan ook nadenken over een eventueel 'fall back' scenario dat hen helpt tijdig aan te sluiten op CORV; het mandateren van taken, dan wel het kiezen van een zogenaamde portal oplossing (SaaS).

Tot slot geldt dat het bij aansluiting en gebruik van CORV gaat over de uitwisseling van gegevens van een kwetsbare doelgroep. Bescherming van de privacy moet goed zijn gewaarborgd en er gelden diverse juridische en beveiligingseisen. Gemeenten dienen dan ook te voldoen aan de richtlijnen die zijn vastgelegd in de baseline informatiebeveiliging voor gemeenten (BIG). Er is hierbij wel behoefte aan een vertaling van deze producten naar de specifieke situatie voor CORV, inzicht in de juridische eisen waaraan de mandatering van taken moet voldoen en voorbeeld documenten.

Grootschalige (technische) implementeerbaarheid

In technische zin gaat het op basis van de bevindingen en de gemaakte afspraken de goede kant op. Grootschalige (technische)implementatie van CORV is realiseerbaar onder de voorwaarden dat de in dit rapport genoemde acties met 'top prioriteit' door de ministeries van VWS en VenJ, VNG en KING binnen de gestelde termijn worden opgepakt en mits de leveranciers zich aan de termijnen in het addendum houden.

De praktijkbeproevingen moeten voor de zomer succesvol worden afgerond, waarbij moet worden voorkomen dat er grote wijzigingsverzoeken zullen komen op de voorziening en de standaard. Daarnaast moeten de specificaties voor de zorgmeldingen nog worden opgeleverd en moeten de definitieve berichtenspecificaties voor StUF CORV in juni worden vastgesteld, inclusief de inrichting van het StUF testplatform. Hierover zijn goede afspraken gemaakt, maar voor een definitief oordeel over (grootschalige) implementeerbaarheid is het nodig dat deze acties zijn afgerond en er praktijkervaring is met de CORV. Het tijdig en succesvol afronden van deze acties maakt dat de softwareleveranciers die het addendum voor CORV hebben ondertekend vervolgens ook tijdig een technische oplossing kunnen bieden aan gemeenten.

Indicatie haalbaarheid

Het tijdsplan voor de aansluiting op CORV per 1 januari 2015 is ingegeven door een in de Jeugdwet opgenomen deadline. Het aansluiten van 403 gemeenten op CORV lijkt haalbaar mits gemeenten de complexiteit van het aansluittraject minimaliseren en geen grote organisatorische en technische veranderingen doorvoeren in het resterende tijdsbestek. Gemeenten moeten zich beperken tot het mandateren van de taken (archetype 'transitieproof') of kiezen voor een technische aansluiting die niet integraal wordt neergezet. Gemeenten die niet voor een van deze scenario's kiezen zullen tijdig moeten nadenken over een eventueel 'fall back' scenario: mandateren aan een reeds aangesloten gemeente, samenwerkingsverband of gemandateerde instelling, of technische aansluiting via een beschikbare SaaS oplossing van een leverancier in de vorm van een portal. De verwachting is dat aansluiting op CORV bij het gros van de gemeenten pas in het laatste kwartaal wordt gerealiseerd. Los daarvan blijft een belangrijk aandachtspunt de inrichting van processen en de bijbehorende distributie van gegevens. CORV levert af op de deurmat, maar de distributie van berichten naar belanghebbende partijen, zoals interne afdelingen en wijk- of jeugdteams, moet door gemeenten zelf worden geregeld. Er is nog onduidelijkheid hoe dit qua gebruik het beste kan worden vormgegeven.

Aanbevelingen

Uit de impactanalyse blijkt dat nog veel zaken op korte termijn moeten worden geanalyseerd. Aandachtspunt is of dat binnen deze krappe doorlooptijd mogelijk is. Er wordt dan ook voorgesteld om eind juni een herijking te doen op de conclusies en een definitief oordeel te vellen over de grootschalige implementeerbaarheid en haalbaarheid. In de tussentijd zal vanuit het ondersteuningsprogramma Beleidsinformatie Jeugd actieve ondersteuning aan gemeenten plaatsvinden die de invoeringsstrategie vraagt.

De acties en aanbevelingen die in dit rapport worden gedaan onthouden gemeenten echter niet van de verantwoordelijkheid dat zij op 1 januari 2015 een werkende oplossing hebben waarin zij berichten voor CORV kunnen verzenden en ontvangen, dan wel dat zij deze taak hebben gemandateerd.

Activiteiten die gemeenten nu al kunnen oppakken

Het advies aan gemeenten is om de volgende activiteiten nu alvast op te pakken:

1. *Beleidsuitgangspunten*: ophalen van de beleidsuitgangspunten en bepalen welke taken je intern binnen de gemeente gaat uitvoeren en/of gaat mandateren;
2. *Mandatering*: afspraken maken met de gecertificeerde en gemandateerde instellingen (AMHK, CJG, wijkteams, etc.) over onder andere de uitvoering van de taken, beleids- en managementinformatie en aansluiting op CORV;
3. *Functionaris(sen)*: aanstellen van de functionaris(sen) die de taken in formeel juridische zin gaat uitvoeren en verantwoordelijk is voor het proces van het versturen van een VTO en ontvangen van notificaties en zorgmeldingen (medewerker jeugd, gemandateerde instelling, etc.);
4. *Archetype*: keuze maken voor een archetype (transitieproof, geclusterd integraal of totaal integraal);
5. *Digikoppeling*: bij het zelf uitvoeren van taken in een eigen systeem controleren of je de juiste Digikoppeling ebMS adapter hebt en anders hiervoor het aanvraagtraject starten;
6. *Programma van eisen (PvE)*: programma van eisen opstellen voor de selectie en aanschaf van een systeem dat berichten kan versturen en ontvangen met CORV.

Inhoud

1	Inleiding	7
1.1	Aanleiding en doelstelling	7
1.2	Doel en kaders impactanalyse	7
1.3	Aanpak impactanalyse	8
2	Jeugdwet en de rol van CORV	9
2.1	Jeugdwet	9
2.2	Informatie uitwisseling in de jeugdzorgketen	10
2.3	CORV	10
2.4	Berichtenuitwisseling CORV	11
2.5	Aansluitscenario's	12
3	Bevindingen impactanalyse	13
3.1	Context en wettelijk kader	13
3.2	Beleid	15
3.3	Organisatie en procesinrichting	16
3.4	Informatiemanagement en beheer	19
3.5	Juridisch en privacy	22
4	Conclusies en aanbevelingen	24
4.1	Indicatie (grootschalige) implementeerbaarheid	24
4.2	Indicatie haalbaarheid	24
4.3	Aanbevelingen	25
4.4	Invoeringsstrategie en ondersteuningsbehoefte	25
4.5	Activiteiten die gemeenten nu al kunnen oppakken	26
	Bijlage 1: Klankbordgroep en geïnterviewden	28
	Bijlage 2: Overzicht berichten CORV	30
	Bijlage 3: Aansluitscenario's en archetypen	32
	Bijlage 4: Totaal overzicht long tail acties	35

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doelstelling

De Jeugdwet geeft de gemeenten per 1 januari 2015 de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van alle jeugdhulp, inclusief de justitiële jeugdzorg: de jeugdbescherming en de jeugdreclassering (JB/JR). Deze stelselherziening brengt ingrijpende veranderingen met zich mee in de rol en verantwoordelijkheden van partijen in de beschermings- en jeugdstrafrechtketen. Door de herinrichting van de justitiële jeugdzorg ontstaan nieuwe relaties, koppelvlakken en interacties tussen het justitiële domein en het gemeentelijke domein. Op de nieuwe koppelvlakken ontstaan ook nieuwe informatiestromen. In dit kader moeten gemeenten en ketenpartners aansluiten op de zogenaamde Collectieve Opdracht Routevoorziening (CORV):

- Realisatie van CORV is belegd het ministerie van VenJ;
- Aansluiting op CORV is een wettelijke verplichting. Elke organisatie die aansluit is zelf verantwoordelijk voor zijn aansluiting en de benodigde aanpassing van zijn processen en zijn systemen en draagt de kosten hiervoor;
- Het ministerie van VenJ ondersteunt bij de aansluiting van justitiepartijen en de gecertificeerde instellingen;
- De implementatieondersteuning bij gemeenten is een verantwoordelijkheid van de VNG. VNG heeft de uitvoering hiervan belegd bij KING. Het ministerie van VenJ faciliteert deze implementatieondersteuning.

Gemeenten zijn dus zelf verantwoordelijk om de noodzakelijke stappen te nemen voor de aansluiting op CORV en de aanpassing van hun processen en systemen. Het grote aantal gemeenten en de onderlinge verschillen in het informatiekundige landschap maken dat de landelijke uitrol bij gemeenten speciale aandacht vereist. Zo maken gemeenten gebruik van softwaresystemen van verschillende leveranciers en werken zij samen in verschillende samenwerkingsverbanden op het gebied van jeugdhulp of ICT. Om gemeenten en leveranciers vroegtijdig te informeren en te begeleiden is een ondersteuningsprogramma ingericht bij KING. De impactanalyse vormt de start van dit ondersteuningsprogramma.

1.2 Doel en kaders impactanalyse

VNG en KING zetten voor implementatie van nieuwe voorzieningen, zoals CORV, bij gemeenten in op de uitvoering van een impactanalyse. De impactanalyse bewerkstelligt een realistische en stapsgewijze implementatie van CORV bij gemeenten. De analyse helpt bij het scheppen van randvoorwaarden, bij het 'implementatiebekwaam' maken van betrokkenen op alle niveaus en bij het bepalen van de meest optimale invoeringsstrategie om de voorziening te laten werken in de gemeentelijke praktijk.

Bij de impactanalyse faciliteert KING de gemeenten bij de bepaling van wat zij relevante implementatie-issues vinden en welke acties nodig zijn om implementatie en gebruik van de nieuwe voorziening zo goed mogelijk voor te bereiden. Het brengt enerzijds in kaart wat de consequenties zijn voor gemeenten en welke aanpassingen zij in haar processen en informatievoorziening door moeten voeren om aan te kunnen sluiten op CORV¹. Anderzijds wordt ook inzichtelijk welke activiteiten het Rijk nog moet uitvoeren (het verantwoordelijke ministerie

¹ Waar in dit rapport wordt gesproken over gemeenten, zijn de bevindingen gebaseerd op de geïnterviewde gemeenten en de deelnemers aan de klankbordgroep.

en/of de ontwikkel- en beheerpartij). Mede op basis van de impactanalyse wordt de geschikte implementatiestrategie bepaald voor de ondersteuning van gemeenten. Door alle belanghebbenden bij dit proces te betrekken is commitment en draagvlak geborgd. Tenslotte wordt een oordeel gegeven over de haalbaarheid van de doelen binnen de gestelde termijnen: tijdige (technische) implementeerbaarheid van CORV, tijdige (grootschalige) technische aansluiting op CORV, gebruik binnen de ingerichte processen en informatievoorziening.

1.3 Aanpak impactanalyse

Eind februari 2014 is gestart met de impactanalyse CORV. Voor de uitvoering van de impactanalyse is het onderstaande proces doorlopen. Voor het aanscherpen van de rapportage zijn nog enkele verdiepingsvragen uitgezet bij de regionale accountmanagers via het Ondersteuningsteam Decentralisaties (OTD). De eindversie van de impactanalyse is in de stuurgroep van 12 mei 2014 vastgesteld. De verdiepingsfase (blauw gemarkeerd in onderstaande figuur) is onderdeel van het ondersteuningsprogramma Beleidsinformatie Jeugd en loopt door tot en met juni 2014.

2 Jeugdwet en de rol van CORV

2.1 Jeugdwet

De Eerste Kamer heeft in februari 2014 ingestemd met de Jeugdwet². Dit betekent dat vanaf 1 januari 2015 gemeenten verantwoordelijk zijn voor alle jeugdhulp en de uitvoering van kinderschermingsmaatregelen en jeugdreclassering. Met de overgang naar gemeenten van alle jeugdhulp kan de zorg en ondersteuning van kinderen en gezinnen die het nodig hebben worden verbeterd. Er komt meer maatwerk en meer nadruk op onder andere preventie, eigen kracht en voorkomen van over- en onderbehandeling. Allemaal met het uitgangspunt '1 gezin, 1 plan, 1 regisseur'.

De wet voorziet in een bestuurlijke en financiële decentralisatie van alle ondersteuning, hulp en zorg bij opgroeien en opvoeden. De hoofdgedachte achter deze decentralisatie is dat gemeenten een regierol kunnen vervullen waar het jeugdhulp betreft en dat dit de kwaliteit van de jeugdhulp door maatwerk zal verbeteren. De verwachting is dat gemeenten door intensivering van de preventie en ambulante jeugdhulp (die zich tot nu toe onvoldoende heeft ontwikkeld) complexere (en duurder) hulp kunnen voorkomen. In samenhang met deze decentralisatie wordt een omslag gemaakt van een stelsel gebaseerd op een wettelijk recht op zorg (aanspraak) naar een stelsel op basis van een voorzieningenplicht voor gemeenten (voorziening), op een wijze zoals eerder is gebeurd bij de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Het wettelijke recht op jeugdzorg en individuele aanspraken op jeugdzorg worden hierbij vervangen door een voorzieningenplicht waarvan de aard en omvang in beginsel door de gemeente worden bepaald (maatwerk).

De wetgeving is helder voor wat betreft de maatregelen die moeten worden getroffen om te waarborgen dat de uitwisseling van gegevens veilig en zorgvuldig plaatsvindt. Gemeenten en andere partijen in de justitiële keten moeten voor 1 januari 2015 zijn aangesloten op de Collectieve Opdracht Routeer Voorziening (CORV). De berichten die worden uitgewisseld en de daarbij te hanteren reactietermijnen worden nog vastgelegd in een ministeriële regeling. Daarnaast volgt een Invoeringsbesluit (technische aanpassing van andere wetten aan de terminologie van de Jeugdwet), een Invoeringswet en Uitvoeringsbesluit (invulling AMvB's). De verwachting is dat voor de zomer van 2014 het volledige wetgevingstraject is afgerond.

De Jeugdwet is een sluitstuk van de visie die in mei 2010 werd gepresenteerd door de parlementaire werkgroep Toekomstverkenning Jeugdzorg, onder voorzitterschap van Pierre Heijnen.

#	Actie	Voorgestelde actiehouder	Betrokken partijen	Tijdspad	Prioriteit
1.	Volgen of de uitgangspunten rondom berichten en termijnen goed zijn vastgelegd in de ministeriële regeling.	VenJ	VWS, VNG en ondersteuningsprogramma	30-jun	Laag
2.	Doorvoeren van uitgangspunten ten aanzien van type berichten en voor wie ze bedoeld zijn in de routeplanner.	VenJ	Ondersteuningsprogramma	30-jun	Laag

² <http://www.vng.nl/onderwerpenindex/decentralisaties-sociaal-domein/decentralisatie-jeugdzorg/wetstraject-jeugdwet>

2.2 Informatie uitwisseling in de jeugdzorgketen

De Jeugdwet brengt ingrijpende veranderingen met zich mee in de rol en verantwoordelijkheden van partijen in de beschermings- en jeugdstrafrechtketen. Justitiële organisaties, gemeenten en private partijen dienen nauw samen te werken om de doelstellingen van een effectiever, efficiënter en een financieel eenvoudiger jeugdzorgstelsel te bewerkstelligen. Daarnaast zal het ministerie van VenJ de rol van stelselverantwoordelijke invullen die toeziet op de goede werking van de justitiële jeugdzorg als geheel en het versterken van de ketenprestatie.

Door de herinrichting van de justitiële jeugdzorg ontstaan nieuwe relaties, koppelvlakken en interacties tussen het justitiële domein en het gemeentelijke domein. En wel vanuit twee perspectieven: verticaal, met het ministerie als stelselverantwoordelijke en horizontaal tussen de uitvoeringspartijen. Op de nieuwe koppelvlakken ontstaan ook nieuwe informatiestromen. Samenwerking in deze ketens vereist eenduidige afspraken over de informatie-uitwisseling. Als alle betrokken partijen separaat onderlinge afspraken maken leidt dit tot extra administratieve lasten, minder overzicht, mogelijke rechtsongelijkheid en meer kans op fouten in de uitvoering.

De voor de jeugdhulp verantwoordelijke ministeries hebben in samenwerking met het gemeentelijk domein een bijdrage te leveren aan de effectieve en efficiënte werking van het nieuwe jeugdzorgstelsel door het goed organiseren van de nieuwe informatiestromen. Die bijdrage is gericht op de ondersteuning van het primaire proces als ook op de beleidsinformatie die wordt gebruikt voor het meten van de prestaties. Op basis van een businesscase 'keteninformatie stelsel' is al in 2012 besloten om ter ondersteuning van de nieuwe informatiestromen in het primaire proces in de justitiële jeugdzorg de CORV³ te ontwikkelen. Daarnaast heeft het ministerie van VWS afspraken gemaakt met het CBS over beleidsinformatie⁴ en vindt in het najaar een eenmalige gegevensoverdracht plaats⁵.

2.3 CORV

Deze impactanalyse richt zich op de Collectieve Opdracht Routeer Voorziening (CORV). CORV is meer dan alleen een infrastructurele voorziening voor gegevensuitwisseling. Het omvat ook de noodzakelijke set afspraken op businessniveau, de interactieprocessen tussen partijen⁶, en borgt tevens de berichtenspecificatie. Met CORV wordt de berichtenstroom tussen het justitiedomein en het gemeentelijk domein, in de justitiële jeugdketen, gedigitaliseerd en geüniformeerd. Alleen routingsgegevens worden bewaard ten behoeve van de audit trail, zodat kan worden aangetoond of berichten daadwerkelijk zijn verzonden of niet. Dit betekent dat CORV ook transparantie en zorgvuldigheid bewerkstelligt over het uitgevoerde proces.

De aansluiting op en het gebruik van de CORV is verplicht gesteld in de nieuwe Jeugdwet en is onderdeel van de focuslijst decentralisatie jeugd. CORV zal worden ingezet voor de uitwisseling van een aantal standaardberichten ten behoeve van jeugdbescherming en jeugdreclassering tussen het justitiedomein en het gemeentelijk domein. De scope van CORV richt zich nadrukkelijk niet op ondersteuning van ketenprocessen binnen het nieuwe jeugdstelsel als geheel. Het monitoren van de aansluiting vindt plaats via de Transitiecommissie Stelselherziening Jeugd (uitgevoerd door het ministerie van VWS) en het ondersteuningsprogramma. Gemeenten die (naar verwachting) op 1

³ http://www.voordejeugd.nl/images/pdf/factsheet/Factsheet_CORV_02-2014.pdf

⁴ http://www.voordejeugd.nl/images/pdf/factsheet/P3-Factsheet_Beleidsinformatie_02-2014.pdf

⁵ http://www.voordejeugd.nl/images/pdf/factsheet/Factsheet_Eenmalige_Gegevensoverdracht_Jeugd.PDF

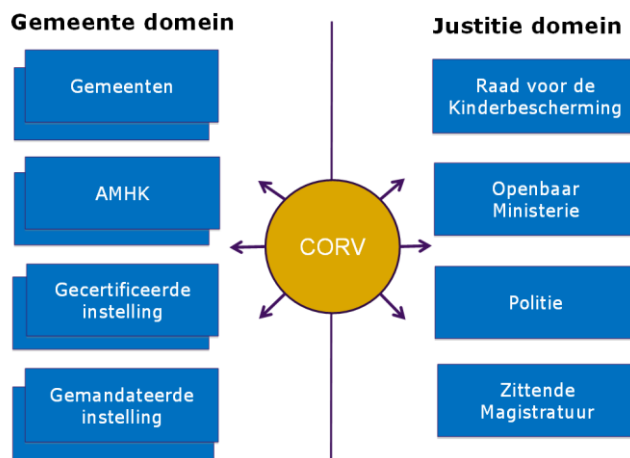
⁶ In het document 'Stelselherziening Jeugdbescherming, versie 1.0' van 17 april 2014 zijn de interactieprocessen voor jeugdbescherming vastgesteld. De interactieprocessen voor jeugdreclassering en de zorgmelding zijn op dit moment nog niet vastgesteld.

januari 2015 niet zijn aangesloten kunnen een aanwijzing krijgen. Deze gemeenten zullen dan alternatieve maatregelen moeten treffen voor de periode totdat zij zijn aangesloten om informatie te kunnen uitwisselen met justitiële partners.

De ministeries van VenJ en VWS en de VNG hebben het voortouw genomen bij de ontwikkeling van CORV. Sinds de start in november 2012 zijn KING en diverse gemeenten betrokken bij de voorbereiding en uitwerking van CORV in werk- en klankbordgroepen JB/JR. Besluitvorming over CORV heeft plaatsgevonden in het Opdrachtgeversoverleg Stelselherziening Jeugd van VNG en de ministeries VWS en VenJ. De verdere instandhouding en het beheer betreft een gezamenlijke verantwoordelijkheid waarvoor de benodigde arrangementen nog moeten worden opgesteld. Partijen zijn tevens zelf verantwoordelijk om stappen te ondernemen om de aansluiting te realiseren. Het ondersteuningsprogramma Beleidsinformatie Jeugd, dat KING uitvoert in opdracht van de VNG en in nauwe samenwerking met de ministeries van VenJ en VWS, ondersteunt gemeenten bij aansluiting en gebruik van CORV. Deze impactanalyse vormt hierin een belangrijke eerste activiteit.

2.4 Berichtuitwisseling CORV

CORV wordt ingezet voor de berichtuitwisseling tussen justitie- en gemeentelijke partijen, zoals schematisch weergegeven in de volgende figuur.

De scope van CORV is beperkt tot de processen voor jeugdbescherming, jeugdreclassering en de zorgmeldingen van de Politie. CORV ondersteunt deze processen met standaardberichten. Momenteel zijn de volgende processen en berichten in scope (in bijlage 2 is een nadere detaillering opgenomen van het berichtenverkeer):

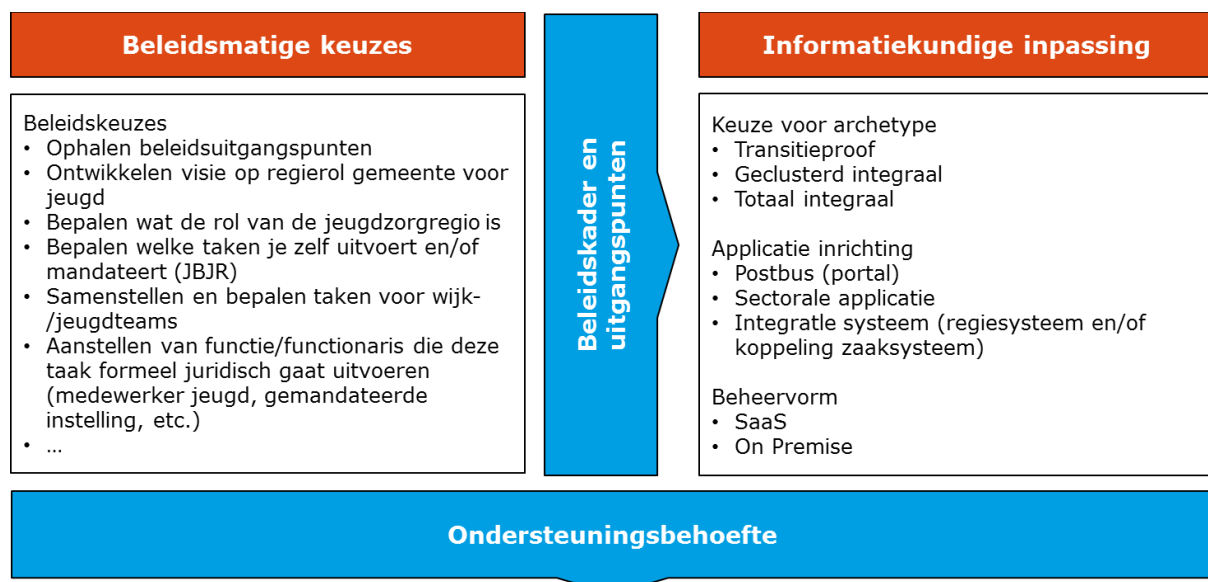
1. *Verzoek tot onderzoek (VTO)*: indienen van een verzoek tot onderzoek door of namens de gemeente, of door het AMHK, aan de RvdK. Dit omvat circa 12.500 verzoeken op jaarbasis;
2. *Maatregel Hulp en Steun (MHS) / Toezicht en Begeleiding (T&B)*: verstrekken van een jeugdreclasseringsopdracht door de rechtbank of het Openbaar Ministerie aan een gecertificeerde instelling, of het verstrekken van een toezicht en begeleidingsopdracht door de RvdK aan een gecertificeerde instelling en het notificeren van een gemeente hierover. Dit omvat circa 12.500 initiaties voor berichten op jaarbasis;
3. *Zorgformulier Politie (ZOF)*: doen van een zorgmelding door de politie aan de door een gemeente aangewezen partij die de toegangsfunctie vervult. Dit omvat circa 50.000 meldingen op jaarbasis.

Voor de toekomst is niet uit te sluiten dat de huidige scope van de interactieprocessen nog zal wijzigen, ergo dat er interactieprocessen worden toegevoegd of afvallen of dat interactieprocessen deels worden geautomatiseerd. Over een notificatie tussen gecertificeerde instellingen en gemeenten wordt al gesproken. De prioriteit ligt bij de realisatie van de wettelijk verplichte interactie tussen het justitiedomein en het gemeentelijk domein met betrekking tot jeugdbescherming en jeugdreclassering en de zorgmeldingen vanuit de Politie naar de gemeenten.

#	Actie	Voorgestelde actiehouder	Betrokken partijen	Tijdspad	Prioriteit
3.	Vaststellen van de scope en de definitieve berichten die op 1 januari 2015 via CORV moeten kunnen worden uitgewisseld. Nieuwe interactieprocessen en berichten zijn voor de lijst 'doorontwikkeling 2015'.	VenJ	VWS, VNG en ondersteuningsprogramma	30-jun	Midden

2.5 Aansluitscenario's

Gemeenten moeten kiezen welke activiteiten zij zelf uitvoeren binnen de justitiële jeugdzorg, wat zij uitbesteden aan gecertificeerde en gemandateerde instelling(en) en hoe zij dit met informatiekundige oplossingen gaan inpassen. Er zijn verschillende aansluitscenario's denkbaar. Aan ieder scenario liggen diverse beleidskeuzes en vervolgens informatiekundige beslissingen ten grondslag. Transitimanagers, beleidsmedewerkers, informatiemanagers en de functionarissen die deze taken straks gaan uitvoeren dienen gezamenlijk deze keuzes te maken, In onderstaand model zijn de vraagstukken op hoofdlijnen opgenomen.

3 Bevindingen impactanalyse

Dit hoofdstuk beschrijft de belangrijkste thema's die van belang zijn om aansluiting en gebruik van CORV succesvol te realiseren. Per thema is de situatie geanalyseerd en zijn acties benoemd om geconstateerde knelpunten op te lossen. Deze acties zijn voorzien van actiehouders door de stuurgroep Beleidsinformatie Jeugd.

Op basis van de interviews is de impact onderverdeeld in de volgende thema's. Per thema zijn de mogelijke belemmeringen voor de implementatie van CORV in kaart gebracht. De vijf thema's die worden behandeld zijn:

- *Context en wettelijk kader:* de context waarin gemeenten de aansluiting op CORV moeten realiseren;
- *Beleid:* het beleid en de beleidskeuzes die bepalend zijn voor de wijze van aansluiten op CORV;
- *Organisatie en procesinrichting:* de veranderingen die nodig zijn in de organisatie en werkprocessen, inclusief de financiële consequenties, het toekennen van verantwoordelijkheden en het ervoor zorgen voor dat medewerkers over de juiste competenties beschikken;
- *Informatiemanagement en beheer:* de gevolgen voor het informatiemanagement, de realisatie van de aansluiting en de inpassing in de gemeentelijke informatievoorziening en de wijze waarop het beheer wordt geregeld;
- *Juridische en privacy aspecten:* inrichtingsvraagstukken roepen juridische en privacy vraagstukken op, omdat het gaat om een kwetsbare groep van burgers en een proces met veel wetgeving en met veel bestuurlijke aandacht.

3.1 Context en wettelijk kader

De beleving over de betrokkenheid bij CORV is verschillend op Rijksniveau en lokaal niveau. Medio 2012 is door het Opdrachtgeversoverleg Stelselherziening Jeugd (VNG en de ministeries van VWS en VenJ) het besluit genomen om CORV als voorziening te ontwikkelen voor het formele elektronische berichtenverkeer voor de justitiële jeugdzorg. KING, Bureaus Jeugdzorg en diverse gemeenten zijn betrokken bij dit besluit en de uitwerking van CORV. CORV is als voorziening ook meegenomen in de verkenning informatievoorziening sociaal domein (VISD) die in de zomer van 2013 is opgeleverd. In het najaar van 2013 is door een grote meerderheid van gemeenten instemming gegeven voor een vervolg van VISD. De informatie over CORV en de verplichte aansluiting per 1 januari 2015 worden door gemeenten echter ervaren als van recente datum. Veel gemeenten geven aan pas kennis genomen te hebben van de verplichte aansluiting bij het verschijnen van de factsheet CORV³ en de start van het ondersteuningsprogramma Beleidsinformatie Jeugd in het eerste kwartaal van 2014.

Geïnterviewde gemeenten vinden dat zij weinig tijd hebben om de aansluiting op CORV te realiseren. Het tijdspad voor de aansluiting op CORV is ingegeven door een in de Jeugdwet opgenomen deadline. De uitvoeringspraktijk laat in vergelijkbare gevallen zien dat dit, vanwege afhankelijkheden op beleidsmatig en informatiekundig gebied, een langere doorlooptijd vraagt. Toch is er bij gemeenten wel waardering voor het streven van CORV naar een gemeenschappelijke oplossing voor het berichtenverkeer tussen het gemeentelijk en het justitieel domein. Men vindt echter dat (zeker in de beginfase) ook via andere kanalen dan CORV moet worden gecommuniceerd, zoals casus overleggen en telefonisch.

Het krachtenveld waarin gemeenten straks gaan opereren is nieuw, omvangrijk en daardoor complex. Gemeenten krijgen de eindverantwoordelijkheid voor de gehele jeugdzorg, inclusief twee voor hen grotendeels onbekende beleidsterreinen; de jeugdbescherming en -reclassering (JB/JR). De transitie van de jeugdzorg is onderdeel van een groter geheel van decentralisatie van beleid. Daar horen ook de decentralisatie van de zorg, werk en passend onderwijs bij. In diverse gemeenten worden de decentralisaties in samenhang opgepakt en worden beleidskeuzes voor het totale takenpakket gemaakt, zeker als het om de inrichting van de informatievoorziening gaat. De aansluiting op CORV is daarin een klein onderdeel en heeft marginale invloed op de te maken keuzes. De wettelijke verplichting om op CORV aan te sluiten heeft bij veel gemeenten nog geen hoge prioriteit, ondanks dat aansluiting en gebruik ook op de focuslijst⁷ staat benoemd. Op dit moment gaat het veel meer om bestuurlijke aandachtspunten als inzicht in de zorgvraag, continuïteit van dienstverlening aan zorgvragers, risico's voor gemeenten en de relatie van gemeenten met betrokken partijen. Daarnaast hebben gemeenten geen idee van de omvang van het aantal cliënten en het aantal te verwachten berichten. Meer inzicht is wenselijk om de goede beleidskeuzes te maken en de inrichting van processen en informatievoorziening daarop af te stemmen (zie paragraaf 2.5). Inzicht in de te nemen stappen is nodig.

Het aantal organisaties binnen het gemeentelijk domein waar CORV daadwerkelijk in gebruikt zal worden genomen is momenteel nog niet bekend. Dit is afhankelijk van een aantal factoren. Veel gemeenten weten nog niet of zij zelf gaan aansluiten, via een gemeenschappelijke regionale uitvoeringsorganisatie en/of door gemandateerde instellingen aan te wijzen voor de uitvoering van de gemeentelijke taken. Gemeenten die ervoor kiezen de taken te beleggen bij gemandateerde instellingen hebben nog beperkt inzicht in de veranderingen die het gebruik van CORV met zich meebrengt ten opzichte van hoe informatie-uitwisseling op dit moment plaatsvindt tussen betrokken instellingen en het justitiële domein. Ook de rol van de gecertificeerde instelling en het Advies- en Meldpunt voor Huiselijk geweld en Kindermishandeling (AMHK), die beide regionaal respectievelijk bovenregionaal opereren, is voor gemeenten nog niet helder, althans niet hoe zij aangesloten moeten worden op de JB/JR-informatieketen⁸. Daarnaast is het aantal organisaties dat certificering zal verkrijgen nog onbekend. Er zijn verschillende redenen dat gemeenten de beslissing voor het beleggen van deze taken nog niet hebben gemaakt, maar dit moet in het tweede kwartaal van 2014 wel zijn uitgekristalliseerd.

#	Actie	Voorgestelde actiehouders	Betrokken partijen	Tijdspad	Prioriteit
4.	Gemeenten bewust maken voor de zomer een keuze te maken waar zij de taken voor JB/JR gaan beleggen, via kanalen als het regieeraad en/of ledenbrief.	VNG	Ondersteuningsprogramma, VenJ	30-jun	Hoog

⁷ https://www.vng.nl/files/vng/publicaties/2014/201403_focuslijst_prios_2014_voor_gemeenten_in.pdf

⁸ Vanuit de Jeugdwet en Wmo hebben gemeenten de opdracht voor het ontwikkelen van een AMHK op bovenlokaal niveau. In totaal komen er 26 of 27 AMHK's (gelijk aan de veiligheidsregio's). De AMHK's zijn verplicht om aan te sluiten op CORV en voeren de volgende wettelijke taken uit:

- het verstrekken van advies en zo nodig het bieden van ondersteuning aan degene die een vermoeden heeft van huiselijk geweld of kindermishandeling;
- het fungeren als meldpunt voor gevallen of vermoedens van huiselijk geweld en kindermishandeling;
- het naar aanleiding van een melding van huiselijk geweld of kindermishandeling of een vermoeden daarvan, onderzoeken of er daadwerkelijk sprake van is en het zo nodig inschakelen van passende hulpverlening en/of in kennis stellen van de politie of Raad voor de Kinderbescherming.

#	Actie	Voorgestelde actiehouders	Betrokken partijen	Tijdspad	Prioriteit
5.	Monitoring inrichten om zicht te krijgen op de beleidsmatige keuzes en het aantal organisaties dat gaat aansluiten op CORV.	Ondersteuningsprogramma	VenJ	31-mei	Hoog
6.	De urgentie, werking en hetgeen dat CORV afdekt (JB/JR) moeten blijvend worden gecommuniceerd en eventueel via meerdere kanalen (focus op bestuurders en beleid).	Ondersteuningsprogramma	VenJ	30-jun	Laag

3.2 Beleid

Voor het succesvol uitvoeren van de taken voor jeugdbescherming en jeugdreclassering moeten gemeenten diverse keuzes maken. Jeugdzorg is een nieuwe taak en bij veel gemeenten is het beleid nog niet duidelijk, maar volop in ontwikkeling. Het tempo waarin wordt gewerkt laat grote verschillen zien per gemeente. Dit geldt onder andere voor de volgende thema's:

- *Wijkteams*: gemeenten hechten er aan om het adagium van '1 gezin, 1 plan, 1 regisseur' te volgen, vaak met een prominente positie voor wijkteams die actief zijn voor het gehele sociale domein. Voor het beleid is dit een bepalende keuze en de invulling van de regiefunctie die ermee verbonden is, is lastig. Voor grote gemeenten geldt tevens dat er soms tientallen wijkteams actief zullen zijn, wat veel coördinatie vraagt;
- *Jeugdteams*: gemeenten hebben de afgelopen jaren Centra voor Jeugd en Gezin (CJG) ingericht en voeren reeds de regie over de veiligheidshuizen waar justitie- en zorgpartners samenwerken op het gebied van de sociale veiligheid en leefbaarheid op lokaal niveau. Binnen diverse gemeenten krijgen deze ontwikkelingen een plek in jeugdteams die gezamenlijk worden opgezet of al actief zijn. Diverse geïnterviewde gemeenten pakken de activiteiten voor jeugdbescherming en -reclassering geclusterd op in deze teams;
- *Certificering en mandatering*: maatregelen voor jeugdbescherming en -reclassering moeten volgens de wet door een gecertificeerde instelling worden uitgevoerd. De overige taken (preventie, gezinsaanpak, opvoedondersteuning e.d.) kunnen gemeenten zelf organiseren of beleggen bij een jeugdhulpaanbieder. Specifieke bevoegdheden, bijvoorbeeld voor het indienen van een verzoek tot onderzoek kunnen ze mandateren. Hiervoor dient dan een mandateringsovereenkomst te worden afgesloten. De keuze of gemeenten de uitvoering daarvan zelf gaan doen, of dat zij dit overlaten aan een gemandateerde organisatie of samenwerkingsverband moet in veel gemeenten nog worden gemaakt.

Veel gemeenten moeten de beleidskeuzes voor de inrichting nog maken. Zij erkennen wel dat de te maken beleidskeuzes uiteindelijk bepalend zijn voor de wijze waarop de aansluiting op CORV en het proces wordt gerealiseerd. Gemeenten die ervoor kiezen de taken van de decentralisaties integraal op te pakken in wijkteams weten dat ze een grote uitdaging hebben. CORV is vaak maar een klein onderdeel in de vele taken die voor 1 januari 2015 moeten worden georganiseerd. Een gemeente die er anderzijds voor kiest om de decentralisatie van de jeugdzorg 'transitieproof'⁹ op te pakken en taken te beleggen bij gemandateerde instellingen, hoeft daarentegen niet aan te sluiten op CORV. Voorwaarde is dat de gecertificeerde en gemandateerde instellingen wel zijn aangesloten

⁹ Zie bijlage 3 voor een toelichting op de archetypes en de vertaling naar aansluiting en gebruik van CORV.

met hun eigen systeem. Goede afspraken in mandateringsovereenkomsten zijn cruciaal voor het goed kunnen vervullen van de regiefunctie en het tijdig en volledig verkrijgen van management informatie voor het college en de raad.

Gelijktijdig moeten gemeenten voor hun beleidsmatige keuzes ook schakelen op landelijk-, regionaal- en lokaal niveau. Voor de goede uitvoering van alle jeugdzorgtaken is het nodig dat gemeenten bovenlokaal samenwerken. Met de landelijk opererende justitiële partijen is het voorstel wel een regiobenadering te kiezen. Hiervoor zijn afgelopen jaar samenwerkingsverbanden ingericht. In totaal zijn er 42 jeugdzorgregio's met elk een regionale transitie-manager. Deze persoon vervult een belangrijke rol als schakel naar landelijke programma's en voor de informatieverstrekking binnen de regio. Van centrumgemeenten binnen een regio wordt regionaal een trekkende functie verwacht. Deze rol wordt niet altijd gepakt of geaccepteerd. Dit heeft er ook mee te maken dat de rol van de regio in de praktijk verschillend is. Er zijn jeugdzorgregio's die bepalend zijn voor het gemeentelijk beleid, terwijl in andere regio's de onderlinge verschillen zo zijn dat beleidskeuzes ieder voor zich worden gemaakt. De transitiearrangementen die afgelopen jaar op jeugdzorgregio niveau zijn gemaakt bieden een goede eerste start, maar zijn vaak nog te globaal en vrijblijvend om concreet stappen met elkaar te kunnen zetten. Zeker waar het gaat om de aansluiting op CORV. Voor een regionale aanpak van de aansluiting op CORV helpt het als gemeenten in de regio al succesvol samenwerken en in een gemeenschappelijke regeling zijn vertegenwoordigd. Aansluiting op CORV kan immers alleen door een rechtspersoon worden geregeld.

#	Actie	Voorgestelde actiehouders	Betrokken partijen	Tijdspad	Prioriteit
7.	Opstellen van een beslisboom (routeplanner) voor de beleidsmatige keuzes die je als gemeente moet en kan maken.	Ondersteunings-programma	VenJ	31-mei	Hoog
8.	Via monitoring in kaart brengen van de keuzes die gemeenten maken qua aansluit-variant (zelf doen, mandateren, integraal).	Ondersteunings-programma	Transitiebureau, OTD, gemeente	30-jun	Hoog
9.	Beschikbaar stellen van voorbeelden voor mandatering- en bewerkingsovereenkomsten.	Ondersteunings-programma	VenJ	30-jun	Midden
10.	In kaart brengen welke rol de regio kan vervullen van bij het uitvoeren van taken. Kunnen taken regionaal worden uitgevoerd en onder welke voorwaarden?	VNG	Ondersteunings-programma, VenJ	31-mei	Hoog

3.3 Organisatie en procesinrichting

Het realiseren van een werkende verbinding met CORV wordt door de meeste geïnterviewde gemeenten niet als een groot probleem gezien. Men vertrouwt daarbij op de ervaringen die de gemeenten vanuit de praktijkproef gaan opleveren. De organisatorische inbedding voor het versturen en ontvangen van berichten en de proces- en ICT ondersteuning worden daarentegen als een groter aandachtspunt benoemd. Voor de toepassing van CORV is een goed ingerichte organisatie nodig en een goede samenwerking met alle betrokken partijen. Het gaat om de

uitvoering van een belangrijk beleidsterrein, voor een kwetsbare groep van burgers en met veel bestuurlijke aandacht. Berichten moeten binnen de afgesproken termijn worden opgepakt. Uit de informatie-uitwisseling tussen betrokken partijen komen tevens eisen voort, die in de inrichting van de organisatie een plek moeten krijgen (bijvoorbeeld privacy, beveiliging en beheer). Gemeenten hebben de afgelopen jaren Centra voor Jeugd en Gezin (CJG) ingericht en voeren reeds de regie over de veiligheidshuizen waar justitie- en zorgpartners samenwerken op het gebied van de sociale veiligheid en leefbaarheid op lokaal niveau. Binnen diverse gemeenten krijgen deze ontwikkelingen een plek in wijk- of jeugdteams die gezamenlijk worden opgezet of al actief zijn. Daarnaast wordt samengewerkt met het AMHK en landelijk werkende instellingen als Leger des Heils en de Wilian Schrikker groep of de rechtsopvolgers van de huidige Bureaus Jeugdzorg. Er moet helder worden afgesproken wie welke taak heeft en wie uiteindelijk de berichten mag versturen (VTO's) en ontvangen (notificaties en zorgmeldingen). Gemeenten krijgen onder de huidige afspraken drie aansluitingen. Deze sluiten aan bij de berichten (zie paragraaf 3.4).

Deze afstemming met partners is bij sommige gemeenten, die zaken rondom de decentralisaties integraal oppakken extra complex. Een aantal gemeenten werkt met wijkteams voor volwassenen als met jeugdteams voor de hulp aan minderjarigen. Op termijn zien veel gemeenten het als de bedoeling dat deze teams integreren. In de wijkteams zitten nu echter veelal generalisten terwijl in de jeugdteams specialisten zitten. De aansturing en het beleggen van taken en rollen in de wijk- en jeugdteams vinden gemeenten nog lastig, omdat er nog geen eenduidige afspraken zijn. De medewerkers in de teams zijn vaak ook niet in dienst bij de gemeente en daarom kunnen gemeenten maar beperkt invloed uitoefenen op 'andermans' personeel. Gemeenten denken erover om dienstverleningsovereenkomsten en/of individuele integriteitsverklaringen op te stellen.

Enkele vooruitstrevende gemeenten hebben de aansluiting op CORV een plek gegeven in hun plannen van aanpak voor het jeugdbeleid. In de praktijk zijn de meeste gemeenten echter nog niet ver met de organisatorische inrichting. Dat heeft te maken met het feit dat het onbekend is wat de uitvoering van de jeugdzorg procesmatig betekent en hoe men deze het beste vorm kan geven. De interactieprocessen voor jeugdreclassering en zorgmeldingen zijn immers nog niet vastgesteld. De interactieprocessen voor jeugdbescherming (zie voetnoot 5) zijn wel vastgesteld, maar ook daar geldt dat nog niet duidelijk is hoe het proces rondom het indienen van VTO aan de zijde van het gemeentelijke domein gaat worden ingericht.

De organisatie-, proces- en ICT inrichting zijn volgend op de beleidsmatige keuzes. In de praktijk betekent dit dat het nog even duurt voor er duidelijkheid is. Deze tijd is er echter niet. Deze afhankelijkheid is dan ook een reëel gevaar voor de planning van de aansluiting op CORV. Uit de gesprekken die zijn gevoerd komt naar voren dat er nog steeds een 'gap' bestaat tussen de business en het informatiemanagement. Veelal is het enthousiasme aanwezig om aan te sluiten op CORV, maar het intern verstrekken van een concrete projectopdracht neem lange doorlooptijd in beslag. Gemeenten moeten hierin worden ondersteund en er is behoefte om de te maken keuzes en stappen helder in een beslisboom en/of stappenplan inzichtelijk te krijgen.

Gemeenten zijn nog bezig met het invullen van hun regierol voor jeugd. Sommige gemeenten vullen hun regierol in als 'opdrachtgever' en bemoeien zich niet met de uitvoering en werkwijze van de gemandateerde instellingen, terwijl andere gemeenten hun regierol juist veel actiever c.q. dichter op het proces willen invullen. Deze rol bepaalt welke informatie je als gemeente nodig hebt. Voor de jeugdbescherming geldt bijvoorbeeld het uitgangspunt dat het de verantwoordelijkheid is van de verzoeker om de verantwoordelijke gemeente op de hoogte te stellen, waarbij de organisaties binnen het gemeentelijke domein elkaar op de hoogte houden van de verzoeken,

status van een mogelijk onderzoek, beslissing van de rechter, etc. Gemeenten moeten voor het goed kunnen vervullen van hun regierol dus afspraken maken met de gecertificeerde instellingen, gemandateerde instellingen en jeugdhulpaanbieders over aanvullende (management)informatie die zij nodig hebben en hoe je als college wordt geïnformeerd bij incidenten.

Veel gemeenten weten dan ook nog niet hoe zij de organisatie inrichten. Vanwege de wettelijke plicht om voor 1 januari 2015 aan te sluiten is de verleiding aanwezig om oplossingen te kiezen die alleen voor de korte termijn bruikbaar zijn. Sommige gemeenten kiezen er beleidsmatig voor om bestaande partijen te mandateren voor enkele jaren ('transitieproof'). Gemeenten die ervoor kiezen een deel van de taken zelf uit te voeren, denken nadrukkelijk na over een niet-integrale technische oplossing voor jeugd. Komende jaren gaan zij evalueren en heroverwegen of dit blijvend is en voor de langere termijn houdbaar blijft.

De meeste gemeenten hebben de kosten voor aansluiting op CORV niet in beeld. De consequenties van een technische oplossing worden niet zo groot geacht. Voor de integratie in processen en informatievoorziening zijn de gevolgen groter. In de begroting is daar veelal geen rekening mee gehouden. De beleidsmatige keuze van het aansluitscenario wordt bepalend geacht voor de hoogte van de kosten. Gemeenten maken zich echter niet druk om de kosten. Op dit moment zijn er nog veel budgettaire onzekerheden bij gemeenten ten aanzien van de brede decentralisatie van de Jeugdwet. In het totale speelveld van de decentralisaties, en specifiek de inkoop van de jeugdzorg, zijn de kosten voor het realiseren van de aansluiting op CORV marginaal.

#	Actie	Voorgestelde actiehouder	Betrokken partijen	Tijdspad	Prioriteit
11.	Opstellen van een stappenplan (uitbreiding routekaart, zie actie 7) om inzicht te krijgen in de acties die nodig zijn voor de procesinrichting en informatievoorziening.	Ondersteuningsprogramma	VenJ	31-mei	Hoog
12.	Op hoofdlijnen uitwerken verschil in taken en verantwoordelijkheden voor processen als toeleiding, jeugdbescherming, -reclassering .	VenJ	Ondersteuningsprogramma	31-mei	Midden
13.	Uitwerken interactieprocessen voor jeugdreclassering en zorgmeldingen.	VenJ	Werkgroep JB/JR, Ondersteuningsprogramma en VISD	30-jun	Hoog
14.	Uitwerken procesbeschrijving per beleidskeuze (detailuitwerking van flow berichten). Routeringsscenario's: als de berichten vanuit CORV bij de gemeenten binnenkomen, hoe worden die dan doorgesluisd naar de juiste plek c.q. het juiste team?	Ondersteuningsprogramma	VenJ, VISD	31-aug	Laag
15.	Ophalen en verspreiden van voorbeelden voor vormgeven regie door gemeenten.	Ondersteuningsprogramma	VenJ, Gemeenten	31-jul	Midden

#	Actie	Voorgestelde actiehouder	Betrokken partijen	Tijdspad	Prioriteit
16.	Ophalen en verspreiden voorbeelden van competentieprofielen en opleidingstrajecten voor teammedewerkers.	Ondersteuningsprogramma	Gemeenten	30-sep	Laag

3.4 Informatiemanagement en beheer

Binnen gemeenten wordt onvoldoende gecommuniceerd tussen mensen die bezig zijn met beleid en processen en met informatievoorziening. Dit geldt niet specifiek voor CORV, maar is in zijn algemeenheid nog een aandachtspunt. Mensen die met de beleidsinhoud bezig zijn betrekken informatiemanagers niet tijdig en geven onvoldoende kaders. Ze stellen geen duidelijke vragen over technische mogelijkheden en afhankelijkheden, terwijl andersom de informatiemanagers zich geen idee vormen van de oplossingsrichtingen die nodig zijn. Het risico is dat men wacht op elkaar en dat de ambitieuze planning voor aansluiting niet wordt gehaald.

Diverse gemeenten geven aan de behoefte te hebben aan een gemeenschappelijke oplossing voor het versturen en ontvangen van berichten voor CORV. Als voorbeeld wordt vaak Suwinet-Inkijk benoemd, waarbij de gemeente in een portal de mogelijkheid krijgt voor het inzien van notificaties en het verzenden van berichten. Door het ministerie van VWS en VenJ en de VNG is echter een bewuste keuze gemaakt om CORV alleen als routevoorziening te bouwen. Gemeenten zijn dus zelf verantwoordelijk om eventuele aanvullende functionaliteit te organiseren. Vanuit VISD is een onderzoek gestart naar een generiek knooppunt. Voor aansluiting en gebruik van CORV lijkt het erop dat dit niet tijdig kan worden gerealiseerd. Het is daarom buiten scope van deze impactanalyse.

Er is nog veel onduidelijkheid over de aansluiting op CORV, de verplichtingen die het met zich meebrengt en de eisen die het stelt voor inpassing in de gemeentelijke informatievoorziening. CORV levert af bij de voordeur, maar gemeenten zullen de berichten achter de voordeur zelf moeten doorsturen zodat iedereen de informatie krijgt die nodig is voor zijn taak. Veel gemeenten hebben geen idee hoe dit op te lossen. Veel kennis ontbreekt.

Gemeenten zijn voor hun informatievoorziening voor een belangrijk deel afhankelijk van softwareleveranciers. Deze leveranciers moeten de aansluiting op CORV tijdig hebben gerealiseerd. Op 25 april 2014 hebben de ministeries van VWS en VenJ, KING en 21 ICT leveranciers het addendum voor CORV ondertekend, waarin diverse afspraken staan benoemd¹⁰. Speciaal voor het gemeentelijk domein wordt tevens StUF CORV ontwikkeld. Dit zorgt ervoor dat de berichten die via CORV worden verstuurd, conform de gemeentelijke standaarden kunnen worden uitgewisseld. Op dit moment zijn het VTO bericht en de notificatieberichten 'verstuft'¹¹. Het zorgformulier van de Politie is nog niet opgepakt. Hierover moeten nog afspraken worden gemaakt tussen het ministerie, VNG en de Politie. De StUF CORV berichten worden formeel pas in juni vastgesteld en kunnen dus nog wijzigen. Ook geldt dat de praktijkbeproevingen pas in juni worden afgerond voor wat betreft jeugdbescherming en algemene (aansluit)testen. De kans is aanwezig dat als gevolg hiervan nog wijzigingsverzoeken zullen komen op de voorziening en de standaard. In vergelijking, de implementatie van de LV WOZ heeft een vertraging opgelopen van bijna een jaar naar

¹⁰ https://new.kinggemeenten.nl/sites/default/files/document/gr_3693/Addendum%20CORV.pdf

¹¹ De StUF CORV specificaties zijn te vinden op de GEMMA community: <https://new.kinggemeenten.nl/gemma/stuf/stuf-extern/stuf-corv>

aanleiding van benodigde aanpassingen volgend op de praktijkbeproeving. Deze onzekerheid heeft het risico dat softwareleveranciers mogelijk wachten met hun ontwikkelwerkzaamheden.

Leveranciers moeten actief worden gestuurd op het naleven van de afspraken in het convenant en het gebruik van de testvoorzieningen. De werkzaamheden voor de inzet van het StUF testplatform zijn in mei 2014 gestart. Het beschikbaar stellen van het StUF testplatform is randvoorwaardelijk voor leveranciers om de software voor gemeenten beschikbaar te stellen. Met een foutenvrij testrapport uit het StUF testplatform kunnen zij aantonen dat de interactie met CORV is gerealiseerd en StUF CORV goed is ingebouwd. Tevens is het van belang dat het beheer van CORV (inclusief StUF CORV) wordt geborgd voor de periode vanaf 2015. Het is belangrijk dat ook gemeenten hierin een stem krijgen.

Ervaring leert dat gemeenten moeten worden ondersteund bij het mobiliseren van hun leveranciers. Gemeenten geven bijvoorbeeld aan behoefte te hebben aan transparantie in de markt, een actuele releaseplanning en functionele eisen (of een programma van eisen) die gesteld moeten aan een jeugdzorgapplicatie die ook berichtuitwisseling met CORV regelt. En dergelijk programma van eisen vormt voor gemeenten een belangrijke trigger om het gesprek aan te gaan tussen de business en informatiemanagement.

Gemeenten die niet kiezen voor een 'transitieproof' scenario, en dus een deel van de taken zelf gaan uitvoeren, dienen aan te sluiten op CORV via een beveiligde Digikoppeling 2.0 (ebMS) verbinding. Dit kan zowel via het Diginetwerk als een open netwerk. Het gebruik van Digikoppeling is als kaderstellende voorwaarde opgenomen. Echter slechts 102 gemeenten hebben op dit moment Digikoppeling ebMS in productie. Gemeenten zijn in het kader van de resultaatverplichtingen in het iNUP wel bezig met de implementatie hiervan¹². De ervaring leert dat de doorlooptijd van het aanvragen en implementeren van Digikoppeling ebMS al snel drie maanden doorlooptijd vraagt op het moment dat gebruik wordt gemaakt van een open netwerk (internetprotocol). Als Diginetwerk wordt gebruikt gaat dit gepaard met een nog iets langere doorlooptijd. Een complicerende factor is de afstemming tussen de connectiviteitsleveranciers (Digikoppeling) en pakketleverancier(s) als het nieuwe combinaties van beide betreft. Een belangrijk aandachtspunt! Ook geldt het vraagstuk hoe gecertificeerde en gemandateerde instellingen gaan aansluiten. Gecertificeerde instellingen kunnen gebruik maken van WIJZ. Een systeem dat op dit moment in opdracht van een aantal Bureaus Jeugdzorg wordt gebouwd. Met name voor nieuwe partijen is het wel de vraag hoe zij gaan aansluiten. Zij kunnen eveneens gebruik maken van Digikoppeling. Gemeenten dienen in hun mandateringsovereenkomst mee te nemen dat aansluiting op CORV door de gecertificeerde en gemandateerde instellingen wordt verzorgd.

#	Actie	Voorgestelde actiehouder	Betrokken partijen	Tijdspad	Prioriteit
17.	Succesvol uitvoeren en afronden van de praktijkbeproevingen voor de technische aansluiting van gemeenten en hun ICT leveranciers op CORV.	VenJ	Ondersteuningsprogramma	30-jun	Top prioriteit

¹² Op basis van de cijfers van de landelijke voorzieningen is vastgesteld dat op dit moment 102 gemeenten Digikoppeling ebMS in productie hebben. Verder hebben 185 Gemeenten aangegeven dat ze al iets doen met Digikoppeling op basis van een mailing vanuit Logius. Van de 403 gemeenten hebben er nog slechts 35 geen OIN, wat benodigd is voor het aanvragen van een PKI certificaat benodigd voor aansluiting op Digikoppeling. Zie voor meer informatie de routeplanner voor implementatie Digikoppeling: <http://new.kinggemeenten.nl/operatie-nup/bouwstenen/digikoppeling>

#	Actie	Voorgestelde actiehouder	Betrokken partijen	Tijdspad	Prioriteit
18.	Stimuleren van het bij elkaar brengen van beleidsinhoudelijke mensen (formuleren de vraag) met informatiemangers (zorgen voor het aanbod) bij gemeenten om de aansluiting op CORV te realiseren.	Ondersteuningsprogramma	VNG, VenJ, VISD	Continu	Midden
19.	Uitwerken van enkele aansluitscenario's, inclusief risico's. Daarbij dient ook aandacht te worden besteed aan 'fall-back' scenario's als de voorkeursvariant niet kan worden gerealiseerd.	Ondersteuningsprogramma	VenJ	30-jun	Hoog
20.	Uitvoeren van een marktscan voor inzicht en transparantie in het leveranciersaanbod.	Ondersteuningsprogramma	VenJ, VISD	30-jun	Midden
21.	Opstellen van functionele eisen (programma van eisen) die gemeenten kunnen gebruiken bij aanbesteding of wijziging van applicaties om CORV-berichten in de eigen omgeving te kunnen verwerken.	Ondersteuningsprogramma	VenJ, VISD	Continu	Hoog
22.	Positioneer CORV binnen de GEMMA. Er is behoefte aan inzicht in de plaats van CORV binnen GEMMA en de conformiteit van CORV met GEMMA-standaards (als STUF, RGBZ, ZTC 2.0), of de aanpassingen die daarin nodig zijn.	KING	Ondersteuningsprogramma, VenJ	30-sep	Laag
23.	Maak in de ondersteuningsaanpak onderscheid in korte termijn oplossing ivm. wetgeving (portal en SaaS oplossingen) versus een duurzame oplossing (geïntegreerd regiesysteem 3D breed) vanuit informatiekundig perspectief.	Ondersteuningsprogramma	VenJ, VISD	30-jun	Midden
24.	Bepalen of en wanneer het 'fallback' scenario (mandateren of keuze voor werkende technische oplossing) voor gemeenten in werking moet treden. Input wordt geleverd via monitoringsinstrumenten.	Stuurgroep	Ondersteuningsprogramma	31-jul	Hoog
25.	Draag actief kennis over naar informatiemangers over de aansluiting op CORV (regionale kennissessies).	Ondersteuningsprogramma	VISD, KING	30-jun	Midden

#	Actie	Voorgestelde actiehouder	Betrokken partijen	Tijdspad	Prioriteit
26.	Er op toezien dat leveranciers voldoen aan de verplichtingen uit het addendum CORV.	Ondersteuningsprogramma	VenJ	31-okt	Hoog
27.	Opstellen van een beheerplan en inrichten van een gebruikersplatform voor CORV (beheerarrangementen is gezamenlijke aangelegenheid).	VenJ	Justid, VNG, KING, gemeenten,	Continu	Midden
28.	Maken van structurele afspraken over welke partij het beheer van StUF CORV uitvoert en financiert.	VenJ en VNG	KING en Justid	30-sep	Hoog
29.	Opleveren van de specificaties voor het vastgestelde zorgformulier van de politie in verband met de 'verstufing'.	VenJ	Politie, VNG, KING en Justid	31-mei	Top prioriteit
30.	Vaststellen van de StUF CORV berichten voor het VTO en de notificaties.	StUF regiegroep	KING, Ondersteuningsprogramma	4-jun	Top prioriteit
31.	Inrichten van het StUF testplatform.	Ondersteuningsprogramma	KING	30-jun	Top prioriteit

3.5 Juridisch en privacy

Het technisch aansluiten op CORV is maar een klein onderdeel van wat gemeenten moeten regelen om het berichtenverkeer voor jeugdbescherming en -reclassering een plek te geven. Uit de interviews blijkt dat gemeenten nog onvoldoende beeld hebben bij juridische, privacy en beveiligingsvraagstukken.

Vanuit informatiekundig perspectief wordt CORV gezien als een domein specifieke oplossing. De meeste gemeenten willen deze oplossing integreren in hun totale informatievoorziening. Die ziet er bij elke gemeente weer anders uit en vraagt om maatwerkoplossingen. Veel belang moet worden gehecht aan beveiliging. Een CORV bericht wordt volledig beveiligd afgeleverd bij de 'voorkeur' van een gemeente. De distributie binnen de gemeente of in de keten is echter in veel gevallen nog onbekend. Het risico bestaat dat vanwege de tijdsdruk berichten straks binnengemeentelijk of in een wijkteam per email worden verstuurd. Of dat berichten via een gemeentelijk zaakstelsel worden gedistribueerd, terwijl dit vooralsnog door vele, niet bevoegde, gebruikers is te raadplegen. Hiervoor gelden in ieder geval de richtlijnen uit de baseline informatiebeveiliging voor gemeenten (BIG) en gezien wordt of additionele eisen gesteld moeten worden. Ditzelfde geldt voor de SaaS-oplossingen die worden ontwikkeld, waarbij de gegevens in de cloud van een leverancier worden opgeslagen en beveiligd worden ontsloten naar aangesloten partijen, hiervoor gelden eveneens de BIG richtlijnen en nog nader te bepalen additionele voorwaarden. Extra scherp wordt gekeken naar de privacy vraagstukken als de nationaliteit van de hosting organisatie niet Nederlands is.

Vanuit de Informatiebeveiligingsdienst (IBD) zijn in het kader van de BIG diverse operationele producten opgesteld. Deze producten zijn voor alle gemeenten beschikbaar en toepasbaar, waaronder een privacy impact assessment (PIA), risicoanalyse en een bewerkingsovereenkomst. Vanuit het ondersteuningsprogramma zal worden bekeken of enkele van deze operationele producten kunnen worden vertaald naar of inzetbaar zijn in de specifieke situatie voor CORV.

Naast de privacy en beveiligingseisen speelt ook het juridische vraagstuk een grote rol. Dit geldt specifiek voor het mandateren van taken aan instellingen of personen. Welke rechtsvormen zijn passend, of net niet meer, als je taken wil mandateren naar een jeugdzorgregio? Wie is op persoonsniveau gemachtigd om CORV berichten te versturen en te ontvangen, welke eisen worden hieraan gesteld en mag een vrijwilliger uit een wijkteam informatie krijgen (en zo ja, welke informatie?) van een jeugdige die in aanraking is gekomen met justitie? Veel vraagstukken die op korte termijn moeten worden uitgezocht. VNG is bezig met het opstellen van modellen voor gegevensuitwisseling jeugd gericht op privacy en informatiebeveiliging. Op deze modellen zullen PIA's worden uitgevoerd. De PIA proof modellen kunnen door de gemeenten worden gebruikt om processen en verantwoordelijkheden in te richten

#	Actie	Voorgestelde actiehouder	Betrokken partijen	Tijdspad	Prioriteit
32.	Leveren van inhoudelijke en juridische kennis voor opstellen van richtlijnen ten aanzien van juridische en privacy vraagstukken voor medewerkers en vrijwilligers die met CORV berichten in aanraking komen.	VenJ	Ondersteuningsprogramma, IBD	30-jun	Hoog
33.	Versneld uitvoeren van de risicoanalyse voor jeugd, met aandacht voor CORV.	VISD	Ondersteuningsprogramma, VenJ, IBD	30-jun	Hoog
34.	Adviseren en inzicht geven in de beveiligingseisen die worden gesteld aan het routeren van CORV berichten binnen gemeentelijke organisaties en applicaties (op basis van de PIA die wordt uitgevoerd op CORV).	VenJ	Ondersteuningsprogramma, IBD, VISD	30-jun	Midden
35.	Opstellen van modellen voor gegevensuitwisseling jeugd gericht op privacy en informatiebeveiliging.	VNG	Ondersteuningsprogramma, VenJ, IBD, VISD	31-mei	Midden
36.	Opstellen van juridische uitgangspunten waar leveranciers aan moeten voldoen die een SaaS oplossing bieden.	VenJ	Ondersteuningsprogramma, IBD	31-aug	Midden
37.	PIA en bewerkingsovereenkomst (vanuit IBD) vertalen naar de specifieke situatie voor CORV.	Ondersteuningsprogramma	VenJ, IBD	31-aug	Midden

4 Conclusies en aanbevelingen

Voorgaande hoofdstukken beschrijven de bevindingen en aandachtspunten die naar voren zijn gekomen tijdens de impactanalyse voor CORV. Bij al deze aandachtspunten zijn acties en actiehouders benoemd. In dit hoofdstuk vatten we onze belangrijkste conclusies samen. Daarbij doen we aanbevelingen om invulling te kunnen geven aan de activiteiten voor gemeenten die uit de verplichte aansluiting op CORV voortvloeien, waarbij een oordeel wordt gegeven over de implementeerbaarheid en de haalbaarheid van deze verplichting. Invulling geven aan de genoemde aanbevelingen is minimaal noodzakelijk voor het tijdig realiseren van de verplichtingen.

4.1 Indicatie (grootschalige) implementeerbaarheid

In technische zin gaat het op basis van de bevindingen en de gemaakte afspraken de goede kant op. Grootschalige (technische) implementatie van CORV is realiseerbaar onder de voorwaarden dat de in dit rapport genoemde acties met 'top prioriteit' door de ministeries van VWS en VenJ, VNG en KING binnen de gestelde termijn worden opgepakt en mits de leveranciers zich aan de termijnen in het addendum houden. Deze acties zijn hieronder weergegeven.

#	Actie	Voorgestelde actiehouder	Betrokken partijen	Tijdspad	Prioriteit
17	Succesvol uitvoeren en afronden van de praktijkbeproevingen voor de technische aansluiting van gemeenten en hun ICT leveranciers op CORV.	VenJ	Ondersteuningsprogramma	30-jun	Top prioriteit
29	Opleveren van de specificaties voor het vastgestelde zorgformulier van de politie in verband met de 'verstufing'.	VenJ	Politie, VNG, KING en Justid	31-mei	Top prioriteit
30	Vaststellen van de StUF CORV berichten voor het VTO en de notificaties	StUF regiegroep	Ondersteuningsprogramma	4-jun	Top prioriteit
31	Inrichten van het StUF testplatform	Ondersteuningsprogramma		30-jun	Top prioriteit

Het tijdig en succesvol afronden van deze acties maakt dat de softwareleveranciers die het addendum voor CORV hebben ondertekend ook tijdig een technische oplossing kunnen bieden aan gemeenten.

4.2 Indicatie haalbaarheid

Het tijdspad voor de aansluiting op CORV per 1 januari 2015 is ingegeven door een in de Jeugdwet opgenomen deadline en is niet tot stand gekomen op basis van resultaten van een impactanalyse die input geeft voor reële schattingen van doorlooptijden. Organisatorisch en procesmatig zijn er de nodige uitdagingen in tijd. De uitvoeringspraktijk laat in vergelijkbare gevallen zien dat organisaties vaak, vanwege afhankelijkheden op beleidsmatig en informatiekundig gebied, een langere doorlooptijd nodig hebben. In het geval van CORV moet tevens afstemming worden bereikt met meerdere ketenorganisaties. De haalbaarheid is dan ook afhankelijk van de aansluitscenario's

die gemeenten kiezen op basis van de veelal nog te maken beleidsmatige uitgangspunten en informatiekundige inpassing.

Het aansluiten van 403 gemeenten op CORV lijkt haalbaar mits gemeenten de complexiteit van het aansluittraject minimaliseren en geen grote organisatorische en technische veranderingen doorvoeren in het resterende tijdsbestek. Gemeenten moeten zich beperken tot het mandateren van de taken (archetype 'transitieproof') of kiezen voor een technische aansluiting die niet integraal wordt neergezet. Gemeenten die niet voor een van deze scenario's kiezen zullen tijdig moeten nadenken over een eventueel 'fall back' scenario: mandateren aan een reeds aangesloten gemeente, samenwerkingsverband of gemandateerde instelling, of technische aansluiting via een beschikbare SaaS oplossing van een leverancier in de vorm van een portal. De verwachting is dat aansluiting op CORV bij het gros van de gemeenten pas in het laatste kwartaal wordt gerealiseerd. Los daarvan blijft een belangrijk aandachtspunt de inrichting van processen en de bijbehorende distributie van gegevens. CORV levert af op de deurmat, maar de distributie van berichten naar belanghebbende partijen, zoals interne afdelingen en wijk- of jeugdteams, moet door gemeenten zelf worden geregeld. Er is nog onduidelijkheid hoe dit het beste kan worden vormgegeven.

4.3 Aanbevelingen

Zoals aangegeven luidt het oordeel nu dat CORV alleen grootschalig technisch implementeerbaar is als de genoemde acties in dit document omtrent 'verstufing' en beheer adequaat en tijdig worden opgepakt en er geen noemenswaardige wijzigingsvoorstellen voortkomen uit de praktijkbeproevingen. De haalbaarheid van aansluiting en gebruik van CORV door alle gemeenten voor 1 januari 2015 hangt af van de gemeentelijke keuzes. Er zal snel inzicht moeten worden verkregen in de gemeentelijke aansluitscenario's. Er wordt dan ook voorgesteld om eind juni een herijking te doen op de conclusies en een definitief oordeel te vellen over de grootschalige implementeerbaarheid en haalbaarheid. In de tussentijd zal vanuit het ondersteuningsprogramma Beleidsinformatie Jeugd actieve ondersteuning aan gemeenten plaatsvinden die de invoeringsstrategie vraagt.

De acties en aanbevelingen die in dit rapport worden gedaan onthouden gemeenten niet van de verantwoordelijkheid dat zij op 1 januari 2015 een werkende oplossing hebben waarin zij berichten voor CORV kunnen verzenden en ontvangen, dan wel dat zij deze taak hebben gemandateerd.

#	Actie	Voorgestelde actiehouders	Betrokken partijen	Tijdspad	Prioriteit
38.	Herijken impactanalyse ten aanzien van de conclusies over de (grootschalige) implementeerbaarheid en haalbaarheid.	Ondersteuningsprogramma	VenJ	30-jun	Hoog

4.4 Invoeringsstrategie en ondersteuningsbehoefte

De invoeringsstrategie betreft datgene wat vanuit de diverse belanghebbenden wordt ondernomen om de aansluiting en het gebruik van CORV voor 1 januari 2015 te realiseren. Deze activiteiten richten zich op gemeenten en partijen die namens gemeenten de aansluiting op de CORV verzorgen. In deze paragraaf wordt kort aangegeven welke elementen terug dienen te komen in de te kiezen invoeringsstrategie. Deze elementen en activiteiten worden nader ingevuld binnen de scope van het ondersteuningsprogramma Beleidsinformatie Jeugd (zie ook www.visd.nl):

1. *Aansluitscenario's en archetypes*: veel gemeenten weten nog niet of zij zelf gaan aansluiten op CORV, via een gemeenschappelijke regionale uitvoeringsorganisatie en/of door gemandateerde instellingen aan te wijzen voor de uitvoering van de gemeentelijke taken. Deze beleidsmatige keuze in combinatie met de informatiekundige inpassing resulteert in een drietal aansluitscenario's (bijlage 3: archetypes) die nader moeten worden uitgewerkt;
2. *Praktijkbeproevingen*: het ministerie van VenJ voert met een beperkt aantal gemeenten en andere ketenpartners een pilot project uit om de werking en de bruikbaarheid van de CORV functionaliteit te toetsen. Er wordt geen oordeel geveld over de totale ketenprocessen jeugdbescherming en jeugdreclassering en ook niet over de inrichting en werking van lokale werkprocessen. Naast het opdoen van ideeën over de gewenste toekomstige doorontwikkeling van CORV zal het ondersteuningsprogramma ook meedraaien om zinvolle input voor de verdere inrichting van het implementatietraject en resultaten naar andere gemeenten te delen;
3. *Routeplanner*: het is voor gemeenten van belang om vanuit de beleidsuitgangspunten keuzes te maken voor een aansluitscenario, archetype en de aanschaf van een eventueel systeem. Niet bij elke gemeente is helder wat hiervoor exact moet gebeuren. De stappen zullen voor de drie aansluitscenario's helder moeten worden uitgewerkt in een routeplanner. Dit geldt voor de keuzes en activiteiten op beleidsmatig, organisatorisch en technisch niveau. De stappen moeten worden getoetst bij de gemeenten die deelnemen aan de praktijkbeproevingen;
4. *Leveranciersaanbod*: het ontzorgen van gemeenten via de techniek middels ICT leveranciers is voor CORV een noodzakelijke stap. Bij de verdere invoering zal moeten worden gestuurd op de afspraken die zijn gemaakt in de addenda en via een marktscan inzichtelijk moeten worden wat het exacte aanbod wordt, zodat eventueel ook collectieve inkoop namens gemeenten kan plaatsvinden;
5. *Monitoring en 'fall back' scenario*: op basis van de individuele uitgangspositie en het gekozen aansluitscenario moeten gemeenten nadenken over een eventueel 'fall back' scenario (mandateren of aansluiting via een portal), dat hen zal helpen helpt tijdig aan te sluiten op CORV. Actieve monitoring is noodzakelijk om gemeenten gericht te adviseren;
6. *Communicatie en accountmanagement*: belangrijk aandachtspunt uit de impactanalyse is ook de beperkte urgentie die door gemeenten wordt gevoeld en de onbekendheid. Communicatie blijft belangrijk en moet verder worden verbreed via bestuurlijke en beleidsmatige kanalen. Daarnaast zullen de vier accountmanagers gemeenten gebaseerd op de fasering blijven ondersteunen bij de te nemen stappen, versnellingsacties en in het laatste kwartaal het najagen.

4.5 Activiteiten die gemeenten nu al kunnen oppakken

Voor de technische implementeerbaarheid van CORV is het nodig dat de genoemde acties tijdig worden opgepakt en gerealiseerd door het ministerie van VenJ, VNG en het ondersteuningsprogramma. Tegelijkertijd dienen gemeenten zelf ook al activiteiten te ondernemen, die noodzakelijk zijn en passen in het totale traject van aansluiten op CORV. Dit zijn zaken die niet kunnen worden uitgesteld, omdat anders het kritieke pad van aansluiting in gevaar komt en uiteindelijk de realisatie kan worden geblokkeerd. Het advies aan gemeenten is om de volgende activiteiten tot aan de zomer van 2014 alvast op te pakken:

1. *Beleidsuitgangspunten*: ophalen van de beleidsuitgangspunten en bepalen welke taken je intern binnen de gemeente gaat uitvoeren en/of gaat mandateren;

2. *Mandatering*: afspraken maken met de gecertificeerde en gemandateerde instellingen (AMHK, CJG, wijkteams, etc.) over onder andere de uitvoering van de taken, beleids- en managementinformatie en aansluiting op CORV;
3. *Functionaris(sen)*: aanstellen van de functionaris(sen) die de taken in formeel juridische zin gaat uitvoeren en verantwoordelijk is voor het proces van het versturen van een VTO en ontvangen van notificaties en zorgmeldingen (medewerker jeugd, gemandateerde instelling, etc.);
4. *Archetype*: keuze maken voor een archetype (transitieproof, geclusterd integraal of totaal integraal);
5. *Digikoppeling*: bij het zelf uitvoeren van taken in een eigen systeem controleren of je de juiste Digikoppeling ebMS adapter hebt en anders hiervoor het aanvraagtraject starten;
6. *Programma van eisen (PvE)*: programma van eisen opstellen voor de selectie en aanschaf van een systeem die berichten kan versturen en ontvangen met CORV.

Bijlage 1: Klankbordgroep en geïnterviewden

Klankbordgroep

Organisatie	Naam
Gemeente Arnhem	Ludo Klein-Holte
Gemeente Berkelland	Vincent Weijers
Gemeente Ede	Anton Grootendorst
Gemeente Haren	Jan van der Ploeg
Gemeente 's Hertogenbosch	Younés Ezzohari Jessica Vissers
Gemeente Waalwijk	Jacob Ubbels
GGD West-Brabant	Martijn Kuipers
Capgemini	Jeroen Dijkstra
Centric	Lidwien Meijers
Enable-U	Jascha Gregorowitsch
Gino	Jan Paul Dekker
Lostlemon	Diana Koppenol Wilco van der Molen
Ministerie van Veiligheid en Justitie	Menno Gresnigt
Kwaliteitsinstituut Nederlandse Gemeenten	Bart Geerdink Tjerk Venrooy Cees van Westrenen Truus Vernhout

Geïnterviewden

Organisatie	Naam
Gemeente Amsterdam	Robert Jan Prenger
Gemeente Doetinchem	Susanne Butter Manon Ebbers
Gemeente Ede	Anton Grootendorst
Gemeente Enschede	Dick Laan
Gemeente 's Hertogenbosch	Peter Hendriks Veerle Ultee
Gemeente Hoorn	Elsbeth van Haselen Patrick Castenmiller
Gemeente Leiden	Wil Fabri
Gemeente Leudal	Thomas van Etten Marijke Hermes
Gemeente Olst-Wijhe	Jessica Hoogeland
Gemeente Oss	Harm van der Toolen
Gemeente Rotterdam	Karin Wissink Peter Laaij Diana van der Waal
Gemeente Zaanstad	Tom Uleman Mark Smit
Gemeente Zwolle	Marrie Hol

Organisatie	Naam
	Jessica Hoogland
Bureau Jeugdzorg Overijssel	Andreas Bentinck Dennis Hassink
GGD GHOR Nederland	Guus Krähe
Logius	Johan ten Dolle Martin van der Plas
Ministerie van Veiligheid en Justitie	Marcel Staring Renate van Drunen Menno Gresnigt Kees de Leeuw
Vereniging Nederlandse Gemeenten	Hans Versteeg Eduard Renger
Kwaliteitsinstituut Nederlandse Gemeenten	Ronald de Zwart Joost Broumels

Bijlage 2: Overzicht berichten CORV

Verzoek tot onderzoek (VTO)

Indienen van een verzoek tot onderzoek door of namens de gemeente, of door het AMHK, aan de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK). Hierbij gelden de volgende rollen:

- Gemeente in de rol van Verzoeker en Regisseur (één gezin, één plan);
- RvdK in de rol van Onderzoeker en Rekwestreerder.

Jeugdbescherming	
Verzoek tot onderzoek (VTO)	
Verzoek tot onderzoek	Gemeente → RvdK
Acceptatiesignaal	RvdK → Gemeente
Foutbericht	RvdK → Gemeente
Intake RvdK	
Notificatie Intake VTO	RvdK → Gemeente
Foutbericht	Gemeente → RvdK
Uitkomst onderzoek RvdK	
Notificatie uitkomst onderzoek	RvdK → Gemeente
Foutbericht	Gemeente → RvdK
Overig	
Ambtshalve onderzoek RvdK	(RvdK → Gemeente)
Beschikking Rechtbank	(nog niet gepland)

Maatregel Hulp en Steun (MHS) / Toezicht en Begeleiding (T&B)

Het verstrekken van een kinderscherming- of jeugdreclasseringsopdracht door de rechtbank of het Openbaar Ministerie aan een gecertificeerde instelling, en het notificeren van een gemeente hierover. Hierbij gelden de volgende rollen:

- Gemeente in de rol van Regisseur (één gezin, één plan);
- AICE¹³ in de rol van Executieverantwoordelijke VenJ bij vonnissen;
- RvdK in de rol van Opdrachtverstrekker.

Jeugdreclassering	
Vonnis Rechtbank	
Notificatie vonnis JR maatregel	AICE → Gemeente
Foutbericht	Gemeente → AICE
Toezicht en begeleiding RvdK	
Notificatie T&B	RvdK → Gemeente
Foutbericht	Gemeente → RvdK

Zorgformulier Politie (ZOF)

Het doen van een zorgmelding door de politie aan de door een gemeente aangewezen partij die de toegangsfunctie vervult. Hierbij gelden de volgende rollen:

- Gemeente in de rol van Toeleider/Besliser jeughulp en Regisseur (één gezin, één plan);
- Politie in de rol van Vroegsignaleerder en Doorverwijzer.

¹³ Administratief en Informatie Centrum Executie (AICE)

Zorgformulier Politie	
Zorgformulier	
Zorgformulier	Politie → Gemeente
Acceptatiesignaal	Gemeente → Politie
Foutbericht	Gemeente → Politie
Notificatie verwerking ZOF	(Gemeente → Politie)

Bijlage 3: Aansluitscenario's en archetypen

Gemeenten moeten kiezen welke activiteiten zij zelf uitvoeren binnen de justitiële jeugdzorg, wat zij uitbesteden aan gecertificeerde en gemandateerde instelling(en) en hoe zij dit met informatiekundige oplossingen gaan inpassen. Er zijn verschillende aansluitscenario's denkbaar om voor 1 januari 2015 aan te sluiten op CORV. In deze bijlage zijn de archetypen uit VISD vertaald naar aansluiting en gebruik van CORV en wordt ingegaan op enkele voordelen en aandachtspunten voor de technische inrichtingsvarianten.

Archetypen

Binnen het ondersteuningsprogramma VISD zijn vijf 'archetypes' ontwikkeld, waarmee de keuzes die gemeenten kunnen maken om deze afhankelijkheden te managen, in beeld worden gebracht. Voor jeugdzorg geldt dat dit is terug te brengen tot drie onderscheidende archetypes. Behoudens de taken voor jeugdreclassering die bij een gecertificeerde instelling moeten worden belegd betekent dit:

1. *Transitieproof*: beleggen taken voor jeugdbescherming en jeugdreclassering bij een andere partij, een samenwerkingsverband of een gemandateerde instelling op basis van een mandateringsovereenkomst. Daarmee voldoen de gemeenten aan de verplichtingen die wettelijk zijn gesteld voor aansluiting op CORV per 1 januari 2015. Dienstverlening en bedrijfsvoering zijn in dit archetype nog niet geoptimaliseerd;
2. *Totaal integraal*: in deze situatie pakt de gemeente de taken voor jeugdbescherming en jeugdreclassering op als onderdeel van de decentralisatie brede activiteiten op. Deze beleidsmatige keuze heeft gevolgen voor alle aspecten, zoals de inrichting van processen, informatievoorziening, kosten, organisatie, implementatie en projectplanning. Specifiek geldt voor dit archetype dat de planning voor aansluiting op CORV een groot aandachtspunt is vanwege de veelheid aan raakvlakken en complexiteit;
3. *Geclusterd of integraal in 2e instantie*: de activiteiten voor jeugdbescherming en jeugdreclassering worden in een cluster jeugd opgepakt (eventueel zelf uitgevoerd of door gemandateerde instelling). Bij deze variant is er in eerste instantie nog geen integratie. Het jeugdteam is bijvoorbeeld geen onderdeel van het wijkteam. Op de langere termijn kunnen gemeenten wel de keuze maken om het integraal op te pakken. In deze situatie is de technische aansluiting op CORV en het gebruik haalbaar, omdat de complexiteit wordt gereduceerd.

Binnen de realisatie van deze archetypes zien we bij gemeenten nog een groot aantal scenario's die zich onderscheiden op de punten als: regionale aanpak, technische oplossing (stand alone, geïntegreerd, on premise, SaaS), voorschrijven van systemen dan wel het gebruik van een eigen systeem door gemandateerde instellingen, autorisatie en het informele berichtenverkeer. Het is voor gemeenten van belang om vanuit de beleidsuitgangspunten en in gezamenlijkheid tussen informatiemanagement en de functionarissen die straks verantwoordelijk zijn voor jeugd keuzes te maken voor een archetype en de aanschaf van een eventueel systeem.

Veel gemeenten hanteren het beleidsuitgangspunt van '1 gezin, 1 plan, 1 regisseur' bij de uitvoering van het uitgebreide pakket aan zorg dat via de decentralisaties onder hun verantwoordelijkheid komt. Het totaal integrale scenario is een passend archetype dat hierop aansluit. Kijkend naar jeugdzorg en specifiek de verplichte aansluiting op CORV voor 1 januari 2015 gaat dit scenario wel gepaard met de meeste risico's. Het is daarom noodzakelijk dat gemeenten die kiezen voor dit scenario ook een 'fall back' scenario hebben die zij nog tijdig in het najaar van 2014 kunnen inschakelen als aansluiting op CORV niet haalbaar blijkt. Dit 'fall back'

scenario kan zijn dat bestaande partijen die al zijn aangesloten op CORV worden gemandateerd voor enkele jaren ('transitieproof') of dat alsnog een niet-integrale technische oplossing voor jeugd via SaaS wordt aangeschaft ('geclusterd of integraal in 2e instantie'). Er bestaat dus een gradatie in de archetypes, waarbij gemeenten in de komende jaren kunnen evalueren en heroverwegen of het scenario voor hun passend en blijvend is of dat zij kiezen voor een doorgroei naar een meer integraal scenario.

Inrichtingsvarianten

Voor de archetypen geldt dat er meerdere inrichtingsvarianten kunnen worden onderscheiden. Vanuit het ondersteuningsprogramma worden de oplossingen van leveranciers ingedeeld in de volgende varianten.

Geïntegreerde gemeentelijke oplossing

Er is in dit kader sprake van een geïntegreerde oplossing op het moment dat de software waarin de CORV berichten worden ontvangen / verstuurd is geïntegreerd met softwaresystemen van de gemeente of gemandateerde instelling (gegevensmagazijn, zakenmagazijn, DMS,...). Er is ook sprake van een geïntegreerde oplossing als jeugd onderdeel is van het regiesysteem dat wordt ontwikkeld / aangeschaft voor de decentralisaties in het sociaal domein.

Voordeel	Aandachtspunt
De informatie-uitwisseling met CORV wordt aangesloten op de gemeentelijke architectuur en -processen.	Keuzevrijheid gemeente is beperkt. Gezien de korte doorlooptijd (deadline 1 januari 2015) zal de gemeente een keuze moeten maken voor één van haar bestaande leveranciers. Het is goed om een 'fall-back' scenario te hebben.

Stand alone oplossing

Van een stand alone oplossing is sprake op het moment dat het systeem niet is geïntegreerd met andere systemen. De gebruiker zal gegevens uit andere systemen handmatig moeten overnemen en de informatie wordt niet automatisch gedeeld met andere systemen.

Voordeel	Aandachtspunt
Vrije keuze van softwareleverancier.	De informatie-uitwisseling met CORV is niet aangesloten op de gemeentelijke architectuur en -processen.
Gemeenten met een servicebus die in staat is om gegevens tussen applicaties van verschillende leveranciers uit te wisselen kunnen zonder grote impact gebruik maken van deze inrichtingsvariant.	

SAAS oplossing

SaaS is software die als een online dienst wordt aangeboden. De SaaS provider zorgt voor installatie, onderhoud en beheer, de gebruiker benadert de software over het internet bij de SaaS provider.

Voordeel	Aandachtspunt
De kosten voor een SAAS oplossing zijn veelal lager.	De gegevensuitwisseling tussen een SAAS oplossing en een gemeentelijke applicatie vraagt meer tijd

Voordeel	Aandachtspunt
	aangezien er informatie 'van buiten naar binnen (en vice versa)' gaat. Hier spelen uitgebreide beveiligingsvraagstukken.
Korte doorlooptijd voor de aansluiting. Er hoeft technisch geen installatietraject te worden doorlopen.	

On premise

Er wordt gesproken van On premise op het moment dat de software bij gemeenten op locatie / op de gemeentelijk server wordt geïnstalleerd.

Voordeel	Aandachtspunt
De software wordt op de gemeentelijke server geïnstalleerd. Dit heeft als voordeel dat (latere) integratie met andere gemeentelijke systemen eenvoudiger is te realiseren.	Om software op gemeentelijke software te installeren is veelal gemeentelijke capaciteit benodigd.
	Vanuit de gemeente moet de beveiligde Digikoppeling verbinding met CORV worden gerealiseerd.

Bijlage 4: Totaal overzicht long tail acties

#	Actie	Voorgestelde actiehouder	Betrokken partijen	Tijdspad	Prioriteit
1.	Volgen of de uitgangspunten rondom berichten en termijnen goed zijn vastgelegd in de ministeriële regeling.	VenJ	VWS, VNG en ondersteuningsprogramma	30-jun	Laag
2.	Doorvoeren van uitgangspunten ten aanzien van type berichten en voor wie ze bedoeld zijn in de routeplanner.	VenJ	Ondersteuningsprogramma	30-jun	Laag
3.	Vaststellen van de scope en de definitieve berichten die op 1 januari 2015 via CORV moeten kunnen worden uitgewisseld. Nieuwe interactieprocessen en berichten zijn voor de lijst 'doorontwikkeling 2015'.	VenJ	VWS, VNG en ondersteuningsprogramma	30-jun	Midden
4.	Gemeenten bewust maken voor de zomer een keuze te maken waar zij de taken voor JB/JR gaan beleggen, via kanalen als het regieberaad en/of ledenbrief.	VNG	Ondersteuningsprogramma, VenJ	30-jun	Hoog
5.	Monitoring inrichten om zicht te krijgen op de beleidsmatige keuzes en het aantal organisaties dat gaat aansluiten op CORV.	Ondersteuningsprogramma	VenJ	31-mei	Hoog
6.	De urgentie, werking en hetgeen dat CORV afdekt (JB/JR) moeten blijvend worden gecommuniceerd en eventueel via meerdere kanalen (focus op bestuurders en beleid).	Ondersteuningsprogramma	VenJ	30-jun	Laag
7.	Opstellen van een beslisboom (routeplanner) voor de beleidsmatige keuzes die je als gemeente moet en kan maken	Ondersteuningsprogramma	VenJ	31-mei	Hoog
8.	Via monitoring in kaart brengen van de keuzes die gemeenten maken qua aansluit-variant (zelf doen, mandateren, integraal).	Ondersteuningsprogramma	Transitiebureau, OTD, gemeente	30-jun	Hoog
9.	Beschikbaar stellen van voorbeelden voor mandatering- en bewerkingsovereenkomsten.	Ondersteuningsprogramma	VenJ	30-jun	Midden
10.	In kaart brengen welke rol de regio kan vervullen van bij het uitvoeren van taken. Kunnen taken regionaal worden uitgevoerd en onder welke voorwaarden?	VNG	Ondersteuningsprogramma, VenJ	31-mei	Hoog

#	Actie	Voorgestelde actiehouder	Betrokken partijen	Tijdspad	Prioriteit
11.	Opstellen van een stappenplan (uitbreiding routekaart, zie actie 7) om inzicht te krijgen in de acties die nodig zijn voor de procesinrichting en informatievoorziening.	Ondersteunings-programma	VenJ	31-mei	Hoog
12.	Op hoofdlijnen uitwerken verschil in taken en verantwoordelijkheden voor processen als toeleiding, jeugdbescherming,-reclassering .	VenJ	Ondersteunings-programma	31-mei	Midden
13.	Uitwerken interactieprocessen voor jeugdreclassering en zorgmeldingen.	VenJ	Werkgroep JB/JR, Ondersteunings-programma en VISD	30-jun	Hoog
14.	Uitwerken procesbeschrijving per beleidskeuze (detailuitwerking van flow berichten). Routeringsscenario's: als de berichten vanuit CORV bij de gemeenten binnenkomen, hoe worden die dan doorgesluisd naar de juiste plek c.q. het juiste team?	Ondersteunings-programma	VenJ, VISD	31-aug	Laag
15.	Ophalen en verspreiden van voorbeelden voor vormgeven regie door gemeenten.	Ondersteunings-programma	VenJ, Gemeenten	31-jul	Midden
16.	Ophalen en verspreiden voorbeelden van competentieprofielen en opleidingstrajecten voor teammedewerkers.	Ondersteunings-programma	Gemeenten	30-sep	Laag
17.	Succesvol uitvoeren en afronden van de praktijkbeproevingen voor de technische aansluiting van gemeenten en hun ICT leveranciers op CORV.	VenJ	Ondersteunings-programma	30-jun	Top prioriteit
18.	Stimuleren van het bij elkaar brengen van beleidsinhoudelijke mensen (formuleren de vraag) met informatiemanagers (zorgen voor het aanbod) bij gemeenten om de aansluiting op CORV te realiseren.	Ondersteunings-programma	VNG, VenJ, VISD	Continu	Midden
19.	Uitwerken van enkele aansluitscenario's, inclusief risico's. Daarbij dient ook aandacht te worden besteed aan 'fall-back' scenario's als de voorkeursvariant niet kan worden gerealiseerd.	Ondersteunings-programma	VenJ	30-jun	Hoog

#	Actie	Voorgestelde actiehouder	Betrokken partijen	Tijdspad	Prioriteit
20.	Uitvoeren van een marktscan voor inzicht en transparantie in het leveranciersaanbod.	Ondersteuningsprogramma	VenJ, VISD	30-jun	Midden
21.	Opstellen van functionele eisen (programma van eisen) die gemeenten kunnen gebruiken bij aanbesteding of wijziging van applicaties om CORV-berichten in de eigen omgeving te kunnen verwerken.	Ondersteuningsprogramma	VenJ, VISD	Continu	Hoog
22.	Positioneer CORV binnen de GEMMA. Er is behoefte aan inzicht in de plaats van CORV binnen GEMMA en de conformiteit van CORV met GEMMA-standaards (als STUF, RGBZ, ZTC 2.0), of de aanpassingen die daarin nodig zijn.	KING	Ondersteuningsprogramma, VenJ	30-sep	Laag
23.	Maak in de ondersteuningsaanpak onderscheid in korte termijn oplossing ivm. wetgeving (portal en SaaS oplossingen) versus een duurzame oplossing (geïntegreerd regiesysteem 3D breed) vanuit informatiekundig perspectief.	Ondersteuningsprogramma	VenJ, VISD	30-jun	Midden
24.	Bepalen of en wanneer het 'fallback' scenario (mandateren of keuze voor werkende technische oplossing) voor gemeenten in werking moet treden. Input wordt geleverd via monitoringsinstrumenten.	Stuurgroep	Ondersteuningsprogramma	31-jul	Hoog
25.	Draag actief kennis over naar informatiemanagers over de aansluiting op CORV (regionale kennissessies).	Ondersteuningsprogramma	VISD, KING	30-jun	Midden
26.	Er op toezien dat leveranciers voldoen aan de verplichtingen uit het addendum CORV.	Ondersteuningsprogramma	VenJ	31-okt	Hoog
27.	Opstellen van een beheerplan en inrichten van een gebruikersplatform voor CORV (beheerarrangementen is gezamenlijke aangelegenheid).	VenJ	Justid, VNG, KING, gemeenten,	Continu	Midden
28.	Maken van structurele afspraken over welke partij het beheer van StUF CORV uitvoert en financiert.	VenJ en VNG	KING en Justid	30-sep	Hoog
29.	Opleveren van de specificaties voor het vastgestelde zorgformulier van de politie in verband met de 'verstufing'.	VenJ	Politie, VNG, KING en Justid	31-mei	Top prioriteit

#	Actie	Voorgestelde actiehouder	Betrokken partijen	Tijdspad	Prioriteit
30.	Vaststellen van de StUF CORV berichten voor het VTO en de notificaties.	StUF regiegroep	KING, Ondersteuningsprogramma	4-jun	Top prioriteit
31.	Inrichten van het StUF testplatform.	Ondersteuningsprogramma	KING	30-jun	Top prioriteit
32.	Leveren van inhoudelijke en juridische kennis voor opstellen van richtlijnen ten aanzien van juridische en privacy vraagstukken voor medewerkers en vrijwilligers die met CORV berichten in aanraking komen.	VenJ	Ondersteuningsprogramma, IBD	30-jun	Hoog
33.	Versneld uitvoeren van de risicoanalyse voor jeugd, met aandacht voor CORV.	VISD	Ondersteuningsprogramma, VenJ, IBD	30-jun	Hoog
34.	Adviseren en inzicht geven in de beveiligingseisen die worden gesteld aan het routeren van CORV berichten binnen gemeentelijke organisaties en applicaties (op basis van de PIA die wordt uitgevoerd op CORV).	VenJ	Ondersteuningsprogramma, IBD, VISD	30-jun	Midden
35.	Opstellen van modellen voor gegevensuitwisseling jeugd gericht op privacy en informatiebeveiliging.	VNG	Ondersteuningsprogramma, VenJ, IBD, VISD	31-mei	Midden
36.	Opstellen van juridische uitgangspunten waar leveranciers aan moeten voldoen die een SaaS oplossing bieden.	VenJ	Ondersteuningsprogramma, IBD	31-aug	Midden
37.	PIA en bewerkingsovereenkomst (vanuit IBD) vertalen naar de specifieke situatie voor CORV.	Ondersteuningsprogramma	VenJ, IBD	31-aug	Midden
38.	Herijken impactanalyse ten aanzien van de conclusies tav de (grootschalige) implementeerbaarheid en haalbaarheid.	Ondersteuningsprogramma	VenJ	30-jun	Hoog

**KWALITEITS
INSTITUUT
NEDERLANDSE
GEMEENTEN**

**Vereniging van
Nederlandse Gemeenten**

**KWALITEITSINSTITUUT
NEDERLANDSE GEMEENTEN**

**NASSAULAAN 12
2514 JS DEN HAAG**

**POSTBUS 30435
2500 GK DEN HAAG**

**T 070 373 80 08
F 070 363 56 82**

**INFO@KINGGEMEENTEN.NL
WWW.KINGGEMEENTEN.NL**